Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1988 йил 16 август
СЕШАНБА
№ 186 (4.382).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

КПСС Марказий Комитети «Ульянов область партия органларининг «Меҳнаткашларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқуви системасини қайта қуриш тўғрисида» КПСС Марказий Комитети қарорини бажариш борасидаги ишлари ҳақида»ги масалани кўриб чиқди.

Қабул қилинган қарорда таъкидланадики, Ульянов области партия комитетлари коммунистларни ғоявий-назарий жиҳатдан чиниқтириш, кадрларни иқтисодий жиҳатдан тайёрлаш билан конкрет шуғулланадиган бўлиб қолдилар. КПСС шаҳар ва район комитетлари, кўпгина бошланғич партия ташкилотлари сиёсий ва иқтисодий ўқишни яхшилаш тадбирларининг комплекс планларини ишлаб чиқиб, амалга оширмоқдалар. Бу ишга партия комитетларининг биринчи секретарлари бошчилик қилмоқдалар. Пропагандистлар аттестациядан ўтказилмоқда. Ўқишни қайта қуриш қандай бораётганлиги область, шаҳар ва район партия комитетларининг пленумларида ва бюроларида кўриб чиқилмоқда.

Ўқишнинг мазмуни актуаллашди, қайта қуриш назарияси ва сиёсати унинг марказига қўйилмоқда. Ленининг ғоявий меросини ижодий ўзлаштириш анъанаси ривожланмоқда. В. И. Лениннинг Октябрдан кейинги даврда ёзган мақолалари ва хатлари ҳамда уларнинг КПСС новаторларча йўлини амалга оширишдаги аҳамияти ҳамма жойда муҳокама қилинди.

Партия ташкилотлари КПСС Марказий Комитетининг ўқишни демократиялаш тўғрисидаги йўл-йўриқларига амал қилиб, унинг формалари ва курсларини танлаб олиш чоғида тингловчиларнинг эҳтиёжларини тўлароқ ҳисобга олмоқдалар. Машғулотларда мунозара, рўйростлик ҳамда долзарб муаммоларни манфаатдорлик билан муҳокама қилиш муҳити қарор топдирилмоқда.

Марксча-ленинча таълим ташкилий, иқтисодий, сиёсий тадбирлар билан биргаликда инсон омилини активлаштиришга, областни социал-иқтисодий жиҳатдан ривожлантиришни жадаллаштиришга кўмаклашмоқда.

Айни вақтда КПСС Марказий Комитети Ульянов область партия комитетларининг кўриб чиқилган масала борасидаги ишида ижобий силжишлар билан бирга катта камчиликлар ҳам борлигини кўрсатди. Кўпгина партия комитетлари марксча-ленинча таълимнинг раҳбарлик сиёсий методларини эгаллаш ҳамда оммага ғоявий таъсир кўрсатишнинг таъсирчан воситаси сифатидаги имкониятларига етарли баҳо бермаётирлар, юзаки ўзгаришлар билан чекланиб қолмоқдалар.

Машғулотларда социалистик қурилиш, тарих, сиёсий системани, маънавий турмушни ривожлантириш муаммолари кўпинча бир томонлама, салбий талқин қилинмоқда. Коммунистлар, раҳбар ходимлар ва активларнинг бир қисми марксча диалектикани, янги партия ҳужжатларининг моҳиятини ўзлаштириб олмай, консерватив, догматик тафаккур асири бўлиб қолмоқдалар. Демократиялаш ва ошкоралик шароитида ишлашга ҳали ҳамма ҳам тайёр эмас. Уларда баъзан марксизм-ленинизмни бузиб кўрсатишга, обивателларча кайфиятга қарши курашда билим, принципиаллик етишмаяпти.

Областда оммавий иқтисодий ва ишлаб чиқариш ўқувини қўшиб олиб бориш вазифаси дадил ҳал қилинмаяпти. Хўжалик, совет ва касаба союз органлари бу ишга чинакамига қўшилганлари йўқ. Кадрлар малакасини оширишнинг асосан бошқарув иқтисодий методларига муваффақиятли ўтишнинг сўзсиз шарти сифатидаги аҳамиятини ҳамма раҳбарлар ҳам англаб етганлари йўқ. Министрликлар ва идоралар, касаба союзларининг тармоқ комитетлари ўз фаолиятларини кўпинча буйруқ ва қарорлар чиқариш билан чеклаб қўймоқдалар.

КПСС Марказий Комитети Ульянов область партия комитети, шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари олдига КПСС Марказий Комитетининг «Меҳнаткашларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқуви системасини қайта қуриш тўғрисида»ги қарорини бажариш юзасидан зарур чораларни кўриш вазифасини қўйди.

Марксча-ленинча ўқиш амалда сиёсий раҳбарликнинг, оммага партия таъсирини кучайтиришнинг муҳим методларидан бири бўлиб қолиши керак. Назариянинг аҳамиятига етарли баҳо бермасликка, ўқишга менсимай муносабатда бўлишга, унга раҳбарлик қилишга расмиятчилик билан бюрократларча ёндашишга қатъий чек қўйиш лозим. Иш манфаатлари, қайта қуришнинг мураккаблашиб бораётган вазифалари кадрларнинг марксча-ленинча тайёргарлигини, уларни ғоявий-маънавий чиниқтиришни яхшилашни, уларда юксак сиёсий маданиятни, интеллектуал қадр-қимматни, одамлар билан тарбиявий иш олиб бориш кўникмаларини шакллантиришни талаб қилмоқда. Коммунистлар ҳамма жойда ва ҳар ишда қайта қуриш учун эътиқодли курашчилар бўлишлари, омма орасида ишлай олишлари, ўткир вазиятларда партия йўлини принципиаллик билан ҳимоя қилиб, экстремистик, миллатчилик ва социализмга қарши кўринишларга, социализмнинг реал ютуқларини йўққа чиқаришга ҳар қандай уринишларга қатъий зарба беришлари лозим.

Ўқишнинг, оммавий пропаганда бошқа воситаларининг амалий-ташкилотчилик вазифаларини кучайтиришнинг муҳимлиги таъкидланди. Демократиялаш ва ошкораликни ривожлантириш асосида бунёдкорлик ишига қаратилган ижтимоий онгни тарбиялаш лозим. Ҳалол, виждонан қилинган меҳнатнинг обрўси ҳамма жойда қарор топтирилсин, ишлаб чиқаришнинг чинакам новаторлари ва илғорларининг маънавий-сиёсий обрўси оширилсин, ҳар бир кишида ҳозирги даврга мос равишда сифатли ва самарали ишлашга табиий эҳтиёж уйғотилсин.

Машғулотларда мунозаралар ҳамда турли нуқтаи назарларни эркин қиёслаш методидан кенг фойдаланилсин, фикрларнинг социалистик турличалиги ривожлантирилсин. Тингловчиларда диалектик тафаккур, мустақиллик, баҳслашиш ҳамда партия сиёсатини далиллар билан тушунтириш маҳорати тарбиялансин.

Партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари 1988/89 ўқув йилига сифатли тайёргарлик кўришлари шарт. Коммунистлар, комсомоллар ва партиясиз активларнинг эътибори махсус машғулотлар ўтказиш ёки янги курслар билан уйғун боғлаб олиб бориш йўли билан КПСС Бутуниттифоқ XIX конференцияси ҳужжатларини чуқур ўрганишга қаратилсин. Сиёсий ва ишлаб чиқариш-иқтисодий ўқиш системасини комплектлаш чинакам демократия асосида ўтказилсин. Пропагандистлар состави энг аввало партия ва совет ходимлари ҳисобига, партия мактабларини, марксизм-ленинизм университетларини, олий ўқув юртлари ижтимоий касблар факультетларини, малака ошириш институтларини битириб чиққан кишилар ҳисобига яхшилансин. Кенг ошкоралик шароитида, совет кишиларининг билимлари, хабардорликлари ошган, социал-сиёсий турмушда жўшқин ўзгаришлар рўй бераётган шароитда ишлай оладиган янги типдаги пропагандист тарбиялансин.

Партия ташкилотларининг эътибори ёшларни тарбиялаш масалаларига қаратилди. ВЛКСМ Марказий Комитетига йигит ва қизларнинг сиёсий ўқувини ташкил этишда комсомол комитетларига конкрет ёрдам бериш, мактабларда, семинарларда, мунозара клубларида ёшлар билан иш олиб бориш мулоқот асосида, насиҳатбозликсиз, сиёсий ишонч, ўртоқлик ва ҳурмат принципларида бўлишига эришиш топширилди.

Партия ва комсомол сиёсий ўқуви системасида, халқ маорифи ва оммавий пропаганданинг барча бўғинларида илмий-атеистик тарбияга эътиборни кучайтириш, ёшларга диний мистикани қабул қилмасликни сингдириш, уларда материалистик дунёқарашни тарбиялаш зарур.

Партия комитетларига зиёлиларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тайёрлашга табақалаштирилган тарзда ёндашиш тавсия этилди. Бунинг учун марксизм-ленинизм университетларидан, философия ва сиёсий семинарлардан, ижодий баҳслардан, раҳбар ходимлар билан информацион учрашувлардан, лекторийлар ва халқ университетларидан тўлароқ фойдаланилсин.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари иқтисодий ўқувни қайта қуришга раҳбарликни яхшилашлари, бу ишда халқ депутатлари Советлари, хўжалик органлари ва касаба союзларнинг ўрнини эгалламасликлари, КПСС Марказий Комитети қарори талабларини оғишмай бажариш учун уларнинг масъулиятини оширишлари лозим.

Элчибой Худойбердиев Бўка районидаги Мичурин номли колхознинг 1-бригадасида механизатор. Саккиз йилдан бери ўз касбини ардоқлаётган бу техника жиловдори ҳар йили пахта етиштиришда актив қатнашади. Жорий йилда бригада аҳли 109 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 28 центнердан оқ олтин етиштириш мажбуриятини олган. Айни пайтда ғўзаларни серҳосил қилиб парваришлашда тажрибали механизатор Э.Худойбердиевнинг ҳиссаси катта бўлмоқда.

СУРАТДА: Элчибой Худойбердиев.

З.ШОДИЕВ фотоси.

СЕРДОН СЎТАЛАР

Қарри Қулиевнинг умри далада кечди. Муштдайлигидан эгат оралай бошлаган бу деҳқон 30 йил мобайнида хўжаликдаги илғор пахтачилик бригадасига бошчилик қилди. Элликқалъа районидаги Ленин номли колхознинг кўплаб бригада бошлиқлари, еткачи мутахассислари ўзларини унинг шогирди ҳисоблайдилар. Пахтачилик сир-асрорларини мукаммал эгаллаган Қарри ака ҳеч кимдан маслаҳатини аямади. Шунинг учун обрўси баланд, ҳурмат-эътибори жойида.

Шу йил қишида Қарри ака бригадирликни шогирдига топшириб, пенсияга чиқди. У уйда оёғини узатиб, бемалол дам олмоқчи эди. Бўлмади. Тезда далани, одамларни соғинди. У иш сўраб колхоз раисининг олдига келди.

Колхоз правлениеси қарори билан Қарри Қулиев оиласига 15 гектар ер ажратиб берилди. Фарзандлари маслаҳатлашиб маккажўхори экдилар. Қарри ака ёз бўйи даладан чиқмади. Ўғил ва қизи, келин ҳамда невараларига бош бўлиб дала маликасини парваришлади. Шарбат суви оқизилиб, 2 марта комплекс ишлов берилди. Экин тез ривожланиб, кун сайин яшнади.

Экиш арафасида Ботир Матниёзов билан Қарри ака орасига андак совуқлик тушди. У маккажўхорини пахта билан бир даврда экаман деса, раис:

— Ҳали вақт бор, шошманг, — деди.

Қарри ака қайтмади. Колхозда биринчи марта чигит ва маккажўхори экиш тенг тугади. Қўшни хўжаликларда маккажўхори экишга тайёргарлик кўрилаётган пайтда Қарри ака бошлиқ маккажўхорикорлар экинга бир марта ишлов бердилар.

Бугунги кунда унинг даласидаги серҳосил маккажўхорининг довруғи райондаги бошқа хўжаликларга ҳам кенг ёйилди. Агрономлар, хўжаликлар раҳбарлари, деҳқонлар Қарри ака ҳузурига тез-тез ташриф буюриб, экинни парваришлаш йўл-йўриқлари ҳақида суҳбатлашмоқдалар.

— Маккажўхорини эрта, ҳосилдор ерларга эккан деҳқоннинг қўли ҳамиша баланд. Қаттиқ иссиқда маккажўхорининг ҳосилга кириши қийин, деган гаплар бекор экан. Шу йилги жазирама иссиқда ҳам ҳар туп экинда 4—5 тадан бўлиқ сўта бор, — деди биз билан суҳбатда Қарри Қулиев. — Бахт калити меҳнатда. Меҳнат қилган асло кам бўлмайди.

Яқинда маккажўхорикорлар йил бошида олган мажбуриятларини қайта кўриб чиқдилар. Ҳар гектар майдондан 70 центнердан дон, 600 центнердан кўкпоя олишга сўз беришди.

Ленин номли колхозда чорвачиликнинг озуқа базаси мустаҳкамланмоқда. Хўжаликда маккажўхори ва беда майдонларидан мўл-кўл ҳосил олиш билан бирга оралиқ ҳамда такрорий экинлар экишга ҳам катта эътибор берилмоқда.

Мана икки йилдирки, моллар рационида лавлаги, жавдар, перко сингари тўйимли озуқалар бор. Натижада ўтган йил ҳар бир сигирдан соғиб олинган сут 1986 йилдагига нисбатан 580 килограмм кўпайди. Колхоз чорвадорлари оқ чашмани тобора тоширмоқдалар.

Ҳ. РАҲМОНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети маъқуллаган ташаббус издошлари

ҚОВУН ҚОВУНДАН РАНГ ОЛГАНДА

Азим, сершовқин, ғала-ғовур Тошкентнинг саноат ва транспорт томирлари чўзилиб борган охирги нуқтага етганингиздан сўнг шаҳарликлар учун аллақандай туюладиган сукунат бошланади, дарё томондан эсган шабада ёз жазирамасида баданингизга мойдек ёқади, ям-яшил дарахтлар, кўм-кўк пахтазорлар, канопзорлар, маккажўхоризорлар оҳиста-оҳиста чайқалади, ажиб бир тўлқинлар ҳосил қилганича кўзингизни қувнатади. Катта асфальт йўлда сон-саноқсиз автомашиналар чигирткалардек чириллаб қатнагани қатнаган. Теварак-атрофга тўймай-тўймай, суқлана-суқлана назар ташлаймиз-да, элни кийинтираётган, боқаётган, ёзини файзли, қишини тўкин қилаётган мана шу пайкаллар, мана шу дов-дарахтлар, хув нариги далада бошини дурра билан боғлаганича ишлаётган одамлар эканлигини тасаввур этамиз: уларнинг меҳнатига, хизматига матонати-ю, тобу тоқатига, бағри кенглигию, донишмандлиги ва алломалигига қойил қоламиз.

Тоққа чиқмасанг дўлана қайда, дейдилар. Бу ҳикматни қишлоққа чиқмасанг инсон қадрини билиш қаёқда дея ўзгарткимиз келади. Деҳқон масканлари манзарасини, унинг машаққатини, яшаш тарзини, пудрат нималигини, даромад ва унинг файз-шукуҳи нималигини газеталардангина ўқиб, телевидениедагина кўриб, радиодагина эшитадиганларга қойил қололмаймиз. Минг эшитгандан бир кўрган афзал: колхозчи ёки совхоз ишчиси ҳузурига борсанг, қадоқ қўлларидан тутсанг, бир карч қовунию бир бурда тарвузини есанг, хлорланмаган сувидан дамланган бир пиёла чойини ичсанг, офтобда қорайган азиз чеҳрасига тикилсанг, бунинг устига ҳам ғайрат-шижоат, ҳам ташвиш, ҳам қайғу уйқашиб кетган қалбига кирсанг, сўзларини эшитсанг — оҳ, бунақа ҳаловатга нима етсин!

Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз таърифини кўп қилдик. Ана шу катта оиланинг оқилу доно отаси — правление раиси, партия ва меҳнат ветерани, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Миразиз Рўзматовга газетамиз редакцияси шу йилнинг ўзида такрор-такрор мурожаат этиб, турли жабҳаларда тўпланган тажрибалар хусусида ўртоқлашишни сўради. Ниҳоят унинг қаламидан чиққан «Халқнинг буюк бойлиги» сарлавҳали мақола Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан маъқулланди.

Хўш, маъқуллангандан сўнг нималар рўй берди? Мазкур хўжаликнинг ўзида ишлар ривожига ривож қўшилгани, ташаббуслар изидан ташаббуслар туғилгани, одамларнинг кайфияту руҳиятлари беҳад кўтарилганини қўя қолайлик. Қовун қовундан ранг олади деганларидек, Ўрта Чирчиқда охунбобоевликлар ҳаракати кенг қулоч ёя бошлади. Бу хайрли ишга район партия комитети, унинг бюроси, шахсан райкомнинг биринчи секретари Бадриддин Садриддинович Камолов бош қўшди, унинг томир ёйишига имкон яратилди.

Қалбларни тўлқинлантирувчи ажойиб бир воқеа хусусида фикр юритмоқчимиз. Миразиз Рўзматовнинг умр дарахти шохларидан бири, яъни унинг қўлида иш ўрганган, таълим олган, камолга етган шогирдларидан Турғунбой Мадиёров уч йил бўлдики Ким Пен Хва (порлоқ хотираси дилларимизда абадий яшаяжак) номли колхоз правлениеси раиси вазифасида ишламоқда. Бир вақтлар нафақат Ўзбекистонда, мамлакатимизда шуҳрат қозонган мазкур хўжалик турғунлик йиллари касофатига кўра ўтирай-ўтирай деб қолганди. Миразиз ака билан ёнма-ён аввал Охунбобоев номли колхоз комсомол ташкилотини, сўнгра эса партия комитетини бошқарган ўт-олов Турғунбойнинг пойқадами хосиятли келди. Ақл ёшда эмас, бошда дейишади донолар. Раис ҳам шундай қилдики, одамлар унга эргашдилар, айтган сўзини ерда қолдирмадилар, чизган чизиғидан чиқмадилар. Бунга эришиш осон эмас, чунки ана шу сўз, ана шу чизиқ тўғри бўлиши, кўпнинг манфаатини кўзлаши керак.

Колхоз қаддини қисқа муддатда ростлаб олаётганлигини бир четга йиғиштириб қўяйлик-да, бу йилги ишлар, кўзимиз билан кўрганларимиз тафсилотини келтирайлик.

Машина-трактор паркига кирганимизда тайёр маҳсулоти шундайгина тизилган машинасозлик корхонасини эсладик. Мана қаранг: терим машиналари. Сони 18 та. Ҳаммаси тўрт қаторли. Ҳар қайсисига «Д-88» (Допушено к работе в 1988 году), яъни 1988 йилда ишлатишга рухсат берилган деган белги қўйилган. Диққатга сазовор жойи шундаки, агрегатларнинг ҳаммасига таркибий қисмли шпинделлар ўрнатилган. Бунинг фойда-зарарини деҳқон ҳам, механизатор ҳам яхши билади. Улар пахтани юлиб-юлиб эмас, хўплаб-хўплаб олади, бинобарин дурдона ерга тўкилмайди. Механик-ҳайдовчи шпинделларни ҳадеб юваверишдек машаққатдан қутулади. Ўрни келганда айтиб қўяйлик: мана шу ажойиб янгиликнинг ўзи ҳозиргача ишлаб чиқаришга кенг йўл тополмаётганлигини нима деб баҳоласангиз баҳолайверинг.

Сал нарироқда сеялкалар турнақатор тизилган. Бари ремонтдан чиқарилган, бўялган, хуллас кўпкарига шайланган тулпордек турибди.

— Чигит экиб бўлиниши биланоқ шу ерга келтириб ремонтни ташкиллаштирганмиз, — дейди Турғунбой Мадиёров. — Биласизми, ҳар бирининг ишкалини тўғрилаб қўйишга йигирма сўм ҳам сарфланган эмас, уларни шайлаш шунчалик арзонга тушди. Авваллари пайкаллар чеккасида, зовурлар ёқасида занглаб ётаверарди булар. Темирни қизиғида босган, бугунги ишни эртага қолдирмаганники ҳисоб. Марҳамат, кўринг, йигирма еттита сеялка шай турибди.

Тўкилган пахтани терадиган механизмларни, бошқа кўпдан-кўп машина-ускуналарни кўздан кечирамиз. Ҳаммаси тахт. Ҳарбийчасига буйруқ берсангиз бас — моторини ўт олдириб ҳайдаб чиқариш мумкин.

— Бунақа тартиб-интизомни Турғунбой ва унинг қўли остидаги мутахассислар Миразиз акадан ўрганишган, — изоҳ берди район партия комитетининг биринчи секретари Б. С. Камолов. — Бизни тўғри тушунинг-у лекин районимиздаги ҳамма хўжаликларда техникага муносабат бундан қолишмайди. Ахир бунинг ҳаммагинаси пулга чақилади, асосий фондларни ташкил этади, маҳсулот таннархини белгилашда уларнинг қиммати беқиёс салмоққа эга. Машина-механизмларнинг қадрига етмаган, кўз қорачиғидек авайламаган раҳбар билан мутахассис колхоз ёки совхознинг баракасини елга учиради. Шу сабабли биз техникани эгасининг қўлига топширганмиз, Марҳамат қилиб асрасин, авайласин, мойласин, тузатсин ва истаганича ишлатсин.

Муҳаммад Меҳриев, Ҳайдар Азизов, Одил Темиров... Бу рўйхатни давом эттиришимиз мумкин, ана шу азаматларнинг сафдошлари хусусида ҳали ёзармиз. Аммо ҳозирдан айтиб қўяйликки, уларнинг ҳар бирини мажозий эмас, чин маънода техника фанлари докторлари десак арзийди.

Бугун колхоз раиси ҳам, мутахассислар ҳам, колхозчининг ўзи ҳам ҳеч қандай бухгалтер ёки экономистга этагини тутқазмайди. Ҳаммаси ҳисоб-китобини, фойдасини, зарарини жуда яхши билади. Кичкина бўлса ҳам бир мисол: хўжаликнинг ўзида қуритиш-тозалаш цехи қурилди. У бор-йўғи 30 минг сўмга тушди. Бир йилда эса 100 минг сўмлаб фойда кўрилаяпти. Чунки кўрак чувиш машиналари ишлатилмаяпти хом ашёни қабул пунктига ёки заводга топшириб қуритиш, бунинг эвазига ҳақ тўлашга барҳам берилди. Юқорида биз колхозда кўрак чувиш машиналаридан фойдаланилмаётганлигини таъкидладик. Ғалати янгилик, шундай эмасми? Балки бу ерда кўрак терилмаётгандир, шу сабабли чувиш машиналари ишлатилмаётгандир, дейишингиз мумкин. Бундай эмас. Кўрак терилаяпти, бироқ у боя мисол қилиб кўрсатганимиздек замонавий қуритиш-тозалаш цехидан ўтказилмоқда. Мўъжазгина цехдан йилига камида ярим миллион сўм фойда олиш кўзланмоқда. Бунинг учун уни йил-ўн икки ой давомида ишлатишмоқчи. У бир ёки бир ярим ой пахтани қуритиш билан банд бўлса, қолган пайтларда омихта ем ишлаб чиқаради. У қавачоқни қайта ишлаб, хушхўр емишга айлантиради. Мана шундан камида 500 минг сўм наф кўрилади. Таққосга эътибор беринг: колхоз минг гектардан зиёд майдонда пахта ва каноп етиштиради, бундан йилига ўртача ярим миллион сўм соф фойда олади. Таажжуб: кичик цехдан ҳам худди шунча наф!

Меҳнат машаққати билан дам олиш сururини қишлоққа чиққанингизда биласиз, деган гап ҳақиқат. Кафтдек текис асфальт йўлнинг ўнг томонида катта ариқ, сал лойқаланган сув кўпириб-кўпириб, муаллақ отганича шарқираб оқаяпти. Чап тарафдаги шинам, сўлим, дарахтларга бурканган шийпондан музика садолари эшитилади. Шу ерда оёқ сақладик. Маълум бўлишича, Ким Пен Хва номли колхознинг саккизинчи бригадаси аъзолари тантанага тўпланишган: эртага каноп ўрими оммавий бошланиши муносабати билан зиёфат уюштирилган. Супада оқсоқоллар, ветеранлар, қадоқ қўлли механизаторлар ўтиришибди. Пастдаги узун стол атрофидан хотин-халаж жой олган. Уларнинг оёқлари остида болакайлар чумчуқдек айланиб юришибди. Тиллари бирам ширин, елиб-югуришлари бирам завқлики, асти қўяверинг. Дастурхон устига игна ташласангиз қайтиб тополмайсиз: қовун-тарвуз, мева-чева, тандирдан эндигина узулган шаппати нонлар, қанд-қурс деганларидек, тўкинликнинг ўзгинаси. Қўй гўштидан пиширилган шўрвадан бир косасини татиб кўрдик. Ростини айтайлик, таъми бугун-эрта оғиздан кетмаса керак. Истаганга қора чой, истаганга кўк чой. Қудуқдан тортилган муздек сувдан бир косасини симириб юборсангиз ҳам ҳузур қиласиз. Супа устида ўрнатилган микрафон олдида хўжаликнинг ўз артистлари, ҳаваскор десак ҳам, моҳир десак ҳам ярашадиган санъаткорлар қўшиқ айтишмоқда, раққосаларга қўшилиб колхозчи аёллар ҳам ўртага чиқишмоқда.

Биз худди ана шу шийпонда Ўзбекистон ССР уруш ва меҳнат ветеранлари советининг раиси Расул Ғуломовни учратдик. Маълум бўлишича, оқсоқол ўз қадрдони — мазкур бригада бошлиғи, Улуғ Ватан уруши қатнашиси, суяги деҳқончиликда қотган Холмирза Абдуқодировнинг ҳузурига келган экан. Расул Ғуломович эркак ва аёл колхозчиларни қизғин табриклади, Ватанга кўпроқ пахта бериш унинг қудратини оширажагини, Ўзбекистонимиз шуҳратини юксалтиражагини айтди. Унинг сўзларини, «Қўлимдан келса қўшиқ айтиб берардиму, аммо ўз ҳаваскорларингизга тенг келадигани топилмаса керак» деган ҳазил-мутойибаси кулгига, қарсакларга чулғаниб кетди.

— Эсингиздами, Расул ака, минг тўққиз юз эллик тўққизинчи йили бригадамизга келиб «Ғўзани қачонгача суғормоқчисиз?» деб сўрагандингиз. Ўшанда ҳам август ойи эди. Қаранг-а, орадан роса ўттиз йил ўтиб кетибдию, худди кечагидек эсимда...

Пудратчи бригада бошлиғи Холмирза аканинг хотирасига қойил қолдик. Урушгача ҳам, ундан кейин ҳам бир далада меҳнат қилади, чигит экади, каноп ўстиради, маккажўхори парваришлайди, картошка етиштиради, қовун-тарвуз, мева-чева деганни ҳам эсдан чиқармайди. Ҳамон қорувли, басавлат, чайир, хуштабассум, жўмард. Сўзлари дона-дона, мазмунли, ҳикматмонанд.

Роса ўттиз оилани бирлаштирган битта пудратчи бригада кароматини кўринг: ҳар гектар майдондан ўттиз беш центнердан оқ олтин, икки юз центнердан каноп. Ғўзага яна бир марта сув қўйилади ва биринчи сентябрга яқин тўхтатилади. Сентябрнинг йигирма бешида теримга киришилади. Октябрнинг биринчи ўн кунлиги охирида рапортга имзо чекилади. Ҳосил йиғиб олиниши биланоқ ер ғўзапоядан тозаланиб, ўғит аралаштирилганича дарҳол шудгорланади. О, октябрь шудгорига нима етсин, қуёш нурини эмган тупроқ баракасини борлиғича таърифлаб бериш амри маҳол!

...Ким Пен Хва номли колхозда меҳнат қайнамоқда, ҳаёт жўш урмоқда. Гўё ер ёрилиб ҳосил униб чиққан. У кузги хирмондан, деҳқон баракасидан дарак бермоқда. Ана шу ер, унинг чинакам соҳиби бободеҳқон омон бўлсин, унинг ёши юзга, боши кўкка етсин! Шу азамат бор экан эл тўқ, юрт тинч, замона дориламон бўлаверади!

А. ҒУЛОМОВ,
Н. ШАКАРОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбирлари.

Тюмень областида Ўзбекистон маданияти кунлари

ҚЎШ БАЙРАМ

Тюмень области, Нягань шаҳри. («Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбири С. САЙДАЛИЕВ телефон орқали хабар беради). 14 август, якшанба куни геологлар, нефтчилар, қурувчилар ва бошқа соҳа ходимлари учун қўш байрам бўлди. РСФСР Олий Совети Президиумининг фармонига мувофиқ уч йил муқаддам кичик аҳоли пункти ҳисобланган Нягань шаҳарга айлантирилган эди. Шу сана унинг туғилган куни сифатида кенг нишонланди. Йилдан-йилга кенгайиб, ривожланиб бораётган шаҳар аҳолисининг деярли ярми қурувчи, бунёдкорлик касбига дахлдор кишилар. Улар ҳамма билан биргаликда анъанавий Қурувчилар кунини кенг нишонладилар. Шундай шодиёна дамларда бу ерда Ўзбекистон маданияти кунлари ўтаётганлиги, клубларда, геологларнинг бевосита иш жойларида, қурилиш майдонларида адабиёт ва санъат намояндалари билан ижодий учрашувлар бўлаётганлиги катта аҳамият касб этиб, одамларда бир олам таассурот қолдирмоқда.

Шаҳарнинг биринчи микрорайони олдидаги безатилган майдонда эрта тонгданоқ байрам шодиёналари бошланиб кетди. Ўзбекистондан келтирилган қовун-тарвуз ва бошқа ноз-неъматлар савдоси қизғин. Дошқозонларда палов дамланаяпти. Кабоб ва бошқа ўзбек миллий таомлари ҳам бадастир. Музика садолари бутун майдонга кўтаринки кайфият бахш этмоқда.

Соат 11 да Нягань шаҳри туғилган кунини нишонлашга бағишланган тантананинг расмий равишда очилиш маросими бўлди. Унда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретари А. С. Икромов, бошқа масъул раҳбар ходимлар, делегация аъзолари қатнашдилар.

Ўзбекистон санъат усталари уч соат давомида очиқ майдонда катта программада концерт намойиш этишди. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Мансур Тошматов, Исмоил Жалилов, Феруза Саъдуллаева, Қодир Мўминов хонандалардан Мурод Соҳибов, Раҳима Носирова ва бошқаларнинг санъатлари тўпланганларда катта таассурот қолдирди.

«Узтюмендорстрой» тресги ходимлари — Баҳодир Шарипов ва Алла Федоровна Егунова 14 августда юқорида таъкидланган қўш тантанадан ташқари яна бир шодиёнани бутун умр ўз хотираларида сақлаб қолишади. Улар яқинда ҳунар-техника билим юртини туғаллаган қизлари Еленани турмушга чиқаришди. Куёв Андрей Капралов «Красноленинскнефтегаз» бирлашмасида слесарь бўлиб ишлайди. Эътибор беринг-а, республикамиз вакиллари сибирликлар билан қуда-қудағай бўлишди. Бу қардошлик ришталари янада чирмашиб, чуқурлашиб бораётганлигига ёрқин мисол. Шаҳар майдонидаги тантанада ёш келин-куёвларга эзгу тилаклар билдирилди. Ўзбекистон санъат усталари никоҳ оқшомига алоҳида файз киритишди.

Тайга кенгликларида Ўзбекистон маданияти кунлари давом этаяпти.

АГИТБРИГАДА ЁРДАМ БЕРДИ

Қўшкўпир район маданият бўлими агитбригадасининг чиқиши Ленин номли колхоз правлениесининг мажлис ўтказиши учун сабаб бўлди. Мажлисда ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш ва йиғим-теримга тайёргарлик давридаги камчиликларни бартараф этиш юзасидан конкрет чора-тадбирлар белгиланди.

Маданият-маърифат ходимлари бу хўжаликда пахта териш техникаси, йўллар ва хирмонларни ремонт қилиш пайсалга солинаётганлиги ҳақида сигнал тушгач, дарҳол хўжаликка етиб келдилар. Хўжалик меҳнатчилари билан ўтказилган суҳбатлар интермедиялар, оғзаки фельетон ва ҳажвий қўшиқлар мавзусини белгилаб берди. Агитбригада колхозда кўрсатган томошасида дангаса ходимларни шафқатсиз танқид қилди. Хўжалик раҳбарлари бу танқиддан хулоса чиқариб олдилар.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: комитет иши қайта қурилаётганда

Фароғат ШУКУРОВА: ҚИШЛОҚ МЕҲРГА, ҒАМХЎРЛИККА МУҲТОЖ

Қайта қуриш шиддатли одимлаётган бир шароитда қишлоқ муаммолари кўзга яққол ташланиб қолди. Бир пайтлар гап билан «обод-гулистонга, гулу гулзорга, кўркам, шинам, замонавий уй-жойлар масканига» айлантирипиб юборилган қишлоқ кўримсизлиги, ғариблиги, ёрдамга, меҳрга муҳтожлиги билан қалбларни ларзага келтирди. Кун ўтган сайин унинг юпунлиги, ночор қолганлиги хусусида янги-янги ташвишлар туғилмоқда. Хўш, бу ташвишлар нимадан иборат! Уларнинг замирида қандай сиру синоат бор! Муаммоларни ҳал этиш йўллари қаерда! Бу ва бошқа саволларга жавоб қидириш мақсадида Ўзбекистон Компартияси Самарқанд область комитетининг секретари Фароғат Абдуллаевна Шукуровага мурожаат қилдик. Қуйида у билан бўлган суҳбат, мулоқот, мусоҳабанинг баёнини эътиборингизга ҳавола этаётирмиз.

— Фароғат Абдуллаевна, маълумки, қишлоқ жамиятнинг истеъмол манбаини тўлдирувчи улкан, таъбир жоиз бўлса, ўзига хос борлиқдир. У жамиятга хизмат қилар экан, унинг ўзи ҳақида ким ўйлайди!

— Аввало, қишлоқни жамиятдан айри тушунмаслик зарур. Чунки жамиятга баҳо беришда унинг турмуш тарзи асос бўлиб келган. Қишлоқ ва шаҳар ўртасидаги тафовутга барҳам берамиз деган шиорни илгари суриб, аксинча ўртага тафовут солиб қўйилгани биз учун сабоқ бўлмоғи шарт. Мен ҳам, сиз ҳам, кўпчилик шаҳарликлар ҳам қишлоқда улғайишган. Унинг тупроқ йўлидан тортиб, эгри-бугри сойларигача такрор-такрор тушимизга киради.

Қишлоқ — одамлар маскани. Шу сабабли унинг тоғдан, даладан фарқи бор. Минг афсуски, ана шу тоғ ҳақида, дала хусусида кўпроқ қайғурилади-ю аммо одамлар маскани ҳақида ҳатто ўйлаб ҳам кўрилмайди. Нега? Кишиларда истеъмолчилик кайфияти устун келиб қолмоқда. Даладан, тоғдан бир нарса ундириш мумкин. Аммо юпун қишлоқдан-чи? Ваҳоланки, ҳамма нарсанинг қулф-калити худди шу ерда.

Партия XXVII съезди инсон омили ҳақида гапираверишэмас, балки инсонга чинакам ғамхўрлик қилиш масаласини илгари сурди. Инсоннинг уй-жойи, турмуш тарзи, маданияти, муносабати диққат марказида туриши керак. Унинг дарди, ташвиши, муаммолари хусусида ўйламоқ зарур. Шундагина у ўз қадр-қимматини ҳис этади, бунга жавобан ғайрати, шижоати жўш уради. Шу тариқа қишлоқ ҳақида гапирадиган бўлсак, аввало унинг одамларига яратилган шароит ҳақида тўхталайлик.

— Маълумки, одамлар билан ишлаш, ташвишларини ўрганиш, ҳал этиш, улар ҳақида қайғуриш идеологик ишдир. Сиз бошқараётган ана шу жабҳада қишлоқ тақдири ҳақида нима ишлар қилинаётир!

—Биласизми, область бўйича фикр юритиш мумкин. Аммо гапларимиз рақамларга бориб тақалади, демак, умумий бўлиб қолади. Шу сабабли аниқ жойлар, яъни областнинг маълум бир қисми ҳақида тўхталсак ҳам қилинган ва қилинмаётган ишлар маълум бўлади.

Шу йилнинг июнь ойида идеология ходимлари активидан тузилган бригада районларга чиқиб кетди. Унинг мақсади қишлоқнинг социал ва маънавий қиёфаси ҳақидаги бор ҳақиқатни аниқлаш, одамларнинг турмуш тарзи, яшаш ва меҳнат шароитларини ўрганиш, шошилинч тадбирлар белгилашдан иборат эди. Ҳозиргача аксарият районлар ўрганиб чиқилди.

Масалан, Пахтачи районида бўлганимизда жумладан аҳолига медицина хизмати кўрсатишни ҳам таҳлил қилдик. Бу ерда 100 ўринли болалар касалхонаси мавжуд. Аммо болалар онаси билан ётқизилиши ҳисобга олинмаган. Шу боисдан жой танг бўлиб қолган. Бунинг устига дори-дармон етарли эмас. Интенсив палаталарга алоҳида врач штати ажратилмаган. Ёруғлик етишмайди, ҳаво алмашинуви ёмон. Деразаларга парда ўрнига тўғри келган нарса илиб қўйилган. Тозаликка риоя қилинмаган. Олти ойда беморларга нормадагидан 1.576 килограмм гўшт, 567 килограмм сари ёғ, умуман қарийб тўққиз минг сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари кам берилган. Болалар тақдирига, қишлоқ келажагига бундай бефарқлик, лоқайдлик, тўғрироғи жинояткорона муносабатни қандай баҳоламоқ лозим? Наҳотки болалар ўлими юқори эканлиги ҳеч кимни ташвишга солмаса?! Ахир Пахтачида ҳар минг нафар боладан 45 таси бир ёшга етмасдан оламдан ўтаётгани қалбларга изтироб солмоқда. Бу районда болалар ўртасидаги касаллик ҳам жуда юқори.

— Худди ана шу сингари жиддий камчиликлари учун район раҳбарлари, жумладан район партия комитетининг биринчи секретари У. Зувайдуллаев ишдан олинди. Лекин ҳамон ўзгариш сезилмаяпти. Бунинг сабаби нимада!

— Бир киши, икки кишини ишдан четлатиш билан аҳвол ўзгаради, десак хато қиламиз. Талабни ҳаммага бирдай қўйиш керак. Тўғри, олдинги раҳбарлар план дея тиз чўкиб олгандилар. Уларнинг нигоҳлари бошқа ёққа тушмас эди. Биз идеология ходимлари бригадаси иши якуни бўйича тўпланганимизда аҳволни тузатиш учун нима қилиш кераклигини кўрсатдик. Ўзингиз ўйланг, машҳур «Коммунизм» колхозининг 12-боғчасида, Калинин номли колхознинг 10, 11-бригадаларида, Свердлов номли колхознинг 5, 13-бригадаларида ҳар бир болага берилаётган овқат қиймати 20—25 тийинни ташкил қилаётган экан, уларнинг соғлиғи мустаҳкам бўлармиди? Хўжалик раҳбарлари қишлоқ келажаги, жамият келажагига ана шу зайлда хиёнат қилмоқдалар. Район раҳбарлари эса буни оддий ҳол деб, ҳатто ташвишга тушмаётирлар.

— Ургут районида идеология ходимлари бригадасининг якуний йиғилишида қатнашганимизда...

— Ҳа, РАПОга тегишли боғчаларда болаларга 12—14 тийинлик овқат берилаётганини айтдик ва буни фожиа деб баҳоладик. Ўшанда мен РАПО раисининг ўринбосари Аминжон Асламовдан: «Бундан хабардормисиз?»— деб сўрасам, «Эртагаёқ тузатаман», — деди у. Лекин ваъдасига ишонмадик. Чунки шу пайтгача қизиқмаган киши бир кунда аҳволни тузата олармиди? Ёки район бирлашган касалхонаси бош врачи Карим Ҳақбердиев минбарга чиқиб қанчалик мақтанганига гувоҳ бўлдик. Уни ҳарчанд тўхтатишга ҳаракат қилмайлик, барибир мақтанарди. Болалар ўлими бу районда область кўрсаткичидан паст эканлигини рўкач қиларди. Бундай раҳбарлар қачонгача кўрсаткич билан яшашади!

Ахир, бир бола оламдан ўтса ҳам оғир йўқотиш-ку! Ёки «Москва» колхози правлениеси раиси Ўроқ Зулфиқоровга савол бердим: «Боғчаларга қанчадан мева, сабзавот бераяпсизлар?» У мағрур туриб: «Билмайман», — деди. Ана шу биргина «билмайман» сўзининг замирида раҳбарнинг беparволиги ётибди. Ахир, болаларга ғамхўрликдан ҳам зарурроқ юмуш борми? Бу колхозда ёзнинг энг пишиқчилик пайтида боғчаларга бир килограмм ҳам сабзавот маҳсулотлари берилмаётган эди-да. Гўшт, сут муаммо бўлсин, лекин колхоз учун сабзавот ҳам муаммоми?

— Демак, қишлоқ келажаги кўп жиҳатдан унинг фарзандлари қўлида демоқчисиз, шундайми!

— Бўлмаса-чи. Энг аввало улардаги «Биров келиб қилиб беради» деган тушунчани йўқотмоқ керак. Биров келиб хатони кўрсатади, камчиликни тузатиш йўлини айтади, баъзи муаммолар бўйича амалий ёрдам беради, аммо барибир ижро уларга қолади. Шу сабабли юқоридан айтилишини кутмасдан аниқ ишларни амалга ошираверишзарур.

Большевик районида бўлганимизда қишлоқ ўқувчиларининг меҳнат ва дам олиш лагерларини кўздан кечирдик. Киров номли колхознинг 18-бригадаси дала шийпонида ташкил этилган лагерь фаолияти талабга мутлақо жавоб бермаслигини кўрдик. Ўқувчилар дам олишлари учун шароит яратилмаган. Аксинча, улар кун бўйи далада ишлаётирлар. Афсусли томони шундаки, ҳатто тарбиячилар ҳам меҳнат ва дам олиш лагери қандай мақсадда ташкил этилганини билишмайди. Хуллас, икир-чикирлар деб аталадиган камчиликлар аслида жиддий хатолардир.

— Сиз асосан нуқсонларни мисол қилиб келтираяпсиз. Баъзилар областда вазият ташвишли экан, деб хулоса чиқаришлари мумкин. Бизга маълумки, кейинги бир йилда қишлоқ маданиятини юксалтириш бўйича жуда кўп хайрли ишлар амалга оширилди.

— Тўғри, аммо ҳозир мақтаниш учун эрта. Қишлоқларда ташкил этилган маданият мактаблари (илгари турмуш маданияти университети дейиларди) фаолияти ҳақида анча тўхталиш мумкин. Булар ҳали қишлоқ тараққиётининг дебочалари, холос. Камчиликни қанчалик кўп гапирсак, қишлоқ учун шунчалик фойда келтиришимиз мумкин. Бизда ўнлаб обод-кўркам қишлоқлар, посёлкалар бор. Бироқ бу кам. Нега шаҳарда кишилар ҳамма қулайликлардан фойдаланишади-ю қишлоқда шундай эмас?! Уларнинг айби шаҳарликлардан кўпроқ меҳнат қилишларидами? Бундай ижтимоий адолатсизлик мени кўп ўйлатади. Шу сабабли суҳбатимизда асосан камчиликлар ҳақида гапиришга аҳд қилдим.

— Унда навбатдаги мисолга қулоқ тутамиз.

— Навбатдагиси қишлоқ аёлининг шароити хусусида. Узоқ йиллар давомида бу ҳақда гапириб келинди-ю аммо ҳеч қандай силжиш рўй бермади. Нега? Чунки бу масала билан шуғулланиш аёлларнинг ўзларига юклаб қўйилди. Яна ҳам аниқроқ айтсак, фаолияти расмиятчиликдан иборат бўлган хотин-қизлар кенгашлари бу хусусда аниқ иш қилолмади. Энди унинг ўрни ва мавқеи оширилди. Айни пайтда қишлоқ аёлининг шароити билан қизиқиш кўпчиликнинг вазифаси қилиб қўйилди.

Лекин ҳали туб бурилиш бўлгани йўқ. Газлаштириш, водопроводлаштириш суст бораяпти. Аёлнинг оиладаги турмуш тарзи яхши эмас. Эркакнинг унга муносабатида меҳрибонлик, ғамхўрликдан кўра дилозорлик, қўполлик иллатлари бўртиб чиқмоқда. Бу эса аёлларнинг ўзларига ўт қўйишларида намоён бўлмоқда. Демак, идеологиянинг асосий кучини ана шу йўналишга қаратмоқ талаб этилади. Биз бу масалани атрофлича кўриб, аниқ тадбирлар белгилаб олдик. Юз берган ҳар бир воқеани алоҳида ўрганиб, таҳлил қилиб, хулоса чиқараяпмиз.

Аёлларга шароит яратиб бериш мақсадида Ургут районининг Жданов номли совхози ўз кучи билан муҳташам маиший хизмат кўрсатиш уйи қурган. Буни қутламоқ керак. Аммо бу ерда юмушлар 5—6 ойликхўр эркакнинг гарданига юклаб қўйилган. Шу сабабли мақсад четда қолиб кетган. Бу ерда бўлганимда кўрпача қавиб ўтирган, кўйлак тикаётган қизлар билан суҳбатлашдим. Уларга касб-ҳунар сирлари ўргатилмаган. Таваккалига ишлашаяпти. Хўш, совхоз директорининг турмуш маданияти бўйича ўринбосари қани? У нега қишлоқдаги тажрибали оналарни бу ерга олиб келмади? Нима учун уларга хизмат кўрсатиш астойдил ташкил этилмади? Бу саволларнинг жавоби битта: ҳали расмиятчилик касалидан қутулганимиз йўқ. Тўғри, Ургут районида қишлоқ маданиятини кўтариш учун кўп иш қилинмоқда. Аммо муҳташам бино қуриб қўйиб, мақсадга эришдик, дейилса хато бўлади. Ғиштин уйларга ташқарисидан қарасангиз дилингиз яйрайди. Ичкарига кирсангиз стол, стул йўқ. Ҳамма болалар битта уйда ётишади. Бундай ҳолни барча районларда кўриш мумкин.

Қишлоқ аёлининг меҳнатдан сўнг нафас ростлайдиган жойи дала шийпони. Аммо бу ерда ҳамма вақт ҳам шароит борми? Иштихон районидаги Ильич номли колхоз дала шийпонлари қараб чиқилганда аксарияти савлат учун қурилгани маълум бўлди. Колхоз партия комитети секретари Қўчқор Эштўхтаровдан бунинг сабабини сўрасангиз, лом-мим демайди. Хўш, жазирама иссиқда ишлайдиган аёл учун шароит яратилмаса, бундай шийпоннинг нима кераги бор?

Биз боришимизни эшитишлари биланоқ Большевик районида дала шийпони ёнида душхона қуришибди. Қаранг, расмиятчилик, кўзбўямачилик шу қадар қонимизга сингиб кетибдики, бу ҳар қадамда сезилади. Шошилиб душхонага кирадиган эшик қуришни унутишибди. Тўрт тарафи тахта билан михланган, бекитилган душхонага фақат осмондан тушиш мумкин. Ҳам кулгили, ҳам аянчли ҳол!

— Йиғилишлардан бирида китобхонлар сонини сунъий равишда ошираётганлар ҳақида тўхталиб, етмиш яшар қоровул номига карточка очишгани ва унга «Олий математика» китобини ёзиб қўйишганини гапиргандингиз. Бундай мисоллар бизнинг айбимизни, фақат ўзимизни ўйлаш фикри билан банд эканлигимизни кўрсатади. Инсонни камол топтириш, тарбиялаш ҳам мафкуравий ишку. Бундай кулгили аҳволга чек қўйиш учун нима қилиш керак!

— Бунинг аниқ рецепти йўқки, дарров дорисини олиб даволаб қўйсангиз. Неча ўн йиллар давомида идеология энг кейинги иш бўлиб келди. Аксарият раҳбарларга онгли кишилар эмас, балки ишни ўйлаб-ўйламай бажарадиганлар керак эди. Бу эса таомилга айланди, юқумли касаллик бўлиб қолди. Энди бирданига ундан қутулиш осонми? Бинони қисқа вақт ичида текислаб, қайтадан тиклаш мумкин. Аммо инсон бино эмас. Унинг онгини, психологиясини қайта қуриш учун озмунча вақт, озмунча захмат керакми? Бугун идеология биринчи ўринга чиққани ҳам ана шундан. Унинг бош шиори тарбия, тарбия ва яна тарбия бўлмоғи зарур. Бундан минг йил аввал яшаган аллома Форобийнинг сўзларини эслайлик: «Фақат тарбиягина яхшилик мамлакатини вужудга келтиради». Бу сўзлар замиридаги оламшумул маънони англасак-да, шу пайтгача индамай келдик. Энди эса индамаслик ҳалокат билан баробардир.

Қишлоқда турмуш маданиятини юксалтириш учун ишни одамларни шунга тайёрлашдан бошладик. Кўпгина колхоз ва совхозлар маданият мактаблари учун жой ажратдилар. Бу ерларда юқори синф ўқувчилари, ёш келинлар, жувонлар оилавий турмуш сирларини ўрганадилар. Ана шу иш ҳам силлиқ кетаяпти, деб айтиш қийин. Паст Дарғом районидаги «Ўзбекистон» колхозига барча фаолларимизни тўплаб семинар ўтказдик, вазифаларни белгилаб бердик. Аммо айрим жойларда бу мактаблар фаолияти ҳамон расмиятчилик доирасидан чиқмаяпти. Бунинг сабабини аниқладик. Турғунлик йилларида хўжалик раҳбарларининг турмуш маданияти бўйича ўринбосарлари лавозимига асосан турғун кишилар келиб қолишган. Бу соҳадаги кадрларни қайта кўриб чиқиш чораларини белгилаяпмиз.

Қизиқ бир ҳол. Оқдарё районидаги «Партия XXII съезди» колхозида раис ўринбосари йўқ. Лекин маданият юқори. Дала шийпонлари деҳқоннинг ҳақиқий оромгоҳига айлантирилган. Ҳар бир шийпонда радио, телевизор, холодильник, шахмат-шашка, магнитофон бор. Энг асосийси — дала шийпонлари одамлар билан ғавжум. Улар газета-журналларни вақтида олишади. Иссиқ овқат шу ернинг ўзида ташкил этилган. Дала шийпонлари ҳашаматли бўлмаса-да, атрофидаги мевали дарахтлар, сабзавот ва полиз экинлари, ҳовузлар, умуман саранжом-саришталик кишининг ҳавасини келтиради. Бошқа соҳаларда ҳам ана шундай ижобий силжишларни сезасиз. Аксинча, мутасадди кишилар кўп бўлган жойда хўжасизлик ҳукм сурмоқда. Шу сабаб ўринбосарлар масаласини жиддийроқ ўрганиш зарур, деган хулосага келдик.

Ҳозир ҳар ойнинг маълум кунларида қишлоқларда область хотин-қизлар кенгашининг кўчма қабулини ўтказаяпмиз. Аёллар ҳузуримизга асосан шароит ҳақидаги ташвишлари билан келишмоқда. Большевик районидаги «Чимбойобод» колхозида эса ҳеч қаерда ишламаётган хотин-қизлар билан учрашув ташкил этдик. Улар пудрат, ижара, кооператив усуллар суст ривожланаётгани, кооперативлар асосан умумий овқатланиш корхоналарида очилганини танқидий баҳолашди.

Қишлоқларда хотин-қизлар клублари тузилиб, бунда уларнинг мазмунли дам олишлари назарда тутилмоқда.

— Каттақўрғондаги «Меҳр» клуби ишини айниқса мақташмоқда...

— Пайариқ районидаги «Нафосат», «Саодат» клублари ҳам аёлларга яхши хизмат кўрсатаяпти. Хотин-қизларни бадиий ҳавоскорлик тўгаракларига тортишга алоҳида эътибор берилаяпти. Бугунги кунда областдаги ҳаваскорлик тўгараклари аъзоларининг 60 фоизи хотин-қизлардир. Булунғур районидаги Фозил Йўлдош ўғли номли совхозда, Оқдарё, Жомбой, Самарқанд районларида бевосита хотин-қизлар ансамбллари тузилди.

Айни пайтда ягона сиёсий кунларни юксак савияда ўтказишга ҳаракат қилаяпмиз. Меҳнаткашларнинг сиёсий ўқишини қайта қуриш даври талаблари даражасида уюштиришимиз зарур. Хуллас, деворий газетадан тортиб область газеталари, радиосигача ҳамма кучни тарбия ишига сафарбар этаяпмиз.

Область партия комитети бюросининг ҳар бир мажлисида идеология жабҳасининг бирор бўғини албатта қараб чиқилади. Маориф, медицина, хизмат кўрсатиш соҳалари эса бюронинг доимий диққат марказида турибди. Бу эса обком бюроси идеология билан жиддий шуғулланаётганини кўрсатади.

— Шу пайтгача кадрларга план бажарилишига қараб баҳо бериларди. Бу хусусда ҳам ўзгариш бўлармикан!

— Сиз кадрлар фаолияти ҳақида идеология ишидаги ўзгаришларга қараб хулоса чиқариш даркор, демоқчисиз. Бу тўғри. Масалан, область партия комитети бюроси Советобод район партия комитети биринчи секретари Тошбўри Қиличев фаолиятини ижобий баҳолади. Бу ҳақда Ўзбекистон Компартияси область комитетининг биринчи секретари Н. Р. Ражабовнинг «Партийная жизнь» журналидаги мақоласида ҳам айтилди. Нега? Обком энг аввало Тошбўри Раҳимовичнинг идеология жабҳасидаги ишларини тўғри деб топди. У медицина хизматини яхшилашга шахсан бош бўлди. Ҳашар йўли билан касалхона қуриб ишга туширди. Хотин-қизларни иш билан таъминлаш мақсадида гиламдўзлик кооперативи тузилишини оталиққа олди. «Ленинчи чорвадор» совхозида рўмол тўқув цехи қурилди. Қишлоқларда ободончилик ишлари бошлаб юборилди. Балки дала, ферма, яйлов ишлари четда қолгандир? «Йўқ, — дейди Тошбўри Раҳимович. — Биз одамлар ҳақида ўйлай бошладик. Улар эса ишни ўзлари қойиллатишди. Биргина ғалладан қарийб икки план миқдорида хирмон кўтардилар». Ҳа, ана шундай узвийликни тушунган кадрлар идеология ишининг аҳамиятини биладилар.

Район партия комитетларининг идеология бўйича шуғулланувчи секретарлари ҳам қишлоқ учун кўп иш қилишлари зарур. Аммо ҳамма жойда ҳам бунга эришилмаяпти. Иштихон, Ургут, Каттақўрғон, Большевик, Пайариқ, Самарқанд районларида кадрлар ўзгартирилди. Лекин ҳали ярқ этиб чиққан, ўзининг ишбилармонлиги, ҳаракатчанлиги билан ажралиб турадиганлари кам. Қишлоқ тақдири, одамлар тақдири уларнинг фаолиятлари билан боғлиқ эканлигини унутмаслигимиз лозим.

— Фароғат Абдуллаевна, идеология ишини уммонга қиёслаш мумкин. Бошланиш ва тугаш жойи йўқ. Айтинг-чи, сиз ҳар куни ишни нимадан бошлайсиз ва нима билан якунлайсиз!

— Агар «ундан бошлаб, бундан тугатаман» десам, ёлғон гапирган бўламан. Чунки идеология ишини аниқ бир қолипга солиш мумкин эмас. Унинг «қозони» ҳар куни қайнаб туради. Аммо бу соҳада фаолият кўрсатувчилар доим бекорчига ўхшаб кўзга ташланадилар. Ана шу «бекорчи»нинг шу қадар ташвиши кўп бўладики, у ҳатто уйқусида ҳам шу ташвиш билан олишади. Дам олиш соатлари, фарзандлари, оиласига ажратилган вақтини ҳам шу ташвишларига қурбон қилиб юборади. Хўш, бу ташвишлар нималардан иборат?

Энг аввало қишлоқ дарди бу! Бир марта ёки ўн марта бориб келиш билан уни даволаш мумкин эмас. Қишлоқ зиёлиси, ўқитувчиси, ўқувчиси ўзи улкан бир муаммо. Маданият уйлари, кинотеатрлар, истироҳат боғлари масаласи-чи?! Тўйлар, турли маросимларни ўтказишдаги ортиқча дабдабалар, ҳисоб-китобсиз харажатлар, айни пайтда оиладаги етишмовчиликлар... Булар кишига тинчлик бермайди.

Ахир, қишлоқда ҳали косметика нималигини билмайдиган аёллар қанча?! Ҳали ясаниб-тусаниб, болаларини ёнига олиб клубга, киногa, театрга бормаган аёллар қанча?! Уларнинг кўплари остона ҳатлаб ташқарига чиқмаган. Газета, журнал бориб етмаган хонадон озми? Қўлимда обуна бўйича бир таҳлил бор. Жомбой районидаги «Коммунизм» колхозида 503 оила яшайди. Шундан 130 оила «Ленин йўли», 339 оила «Шонли меҳнат» (район) газеталарини олади. Бу умумий оила сонига нисбатан 25,8 ва 67,7 процентни ташкил қилади. Шу райондаги Аҳмаджон Қурбонов номли совхозда эса 1.107, яъни боягидан икки баравар кўп оила бор. Бу ерда 410 оила «Ленин йўли» ва 681 оила «Шонли меҳнат» газеталарига обуна бўлган. Агар буни ҳам процентга ўгирсак, олдингига яқин кўрсаткичга дуч келамиз. Бу нимани кўрсатади? Ҳатто газета, журнал ўқиш ҳам планлаштириб қўйилган. Бу —масаланинг бир томони. Иккинчидан эса ҳар бир хўжаликда ҳар икки оиладан бири область, район газетасини ўқимайди. Китобхонлик ҳам худди ана шундай. Мен чўчимасдан айта оламан: бундай муаммолар фақат Самарқанд областига хос эмас. Республикамизнинг аксарият жойларида шунақа аҳвол. Худди шунинг учун ҳам Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси ўз фаолиятида идеология ишига жуда катта эътибор бермоқда.

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси бу муаммоларнинг ечимини экономикадан қидирмоқ керак, деб жуда ҳаққоний йўлни кўрсатди. Бундан кейин иқтисодни идеологиядан, идеологияни иқтисоддан ажратиб қўйган киши келажак олдида хиёнат қилган бўлади. Ҳар иккаласини узвий уйғунлаштириб юбормоқ зарур.

Хуллас, бугунги қишлоқ ёрдамга, меҳрга муҳтож. Унинг дардига сизу биз малҳам бўлишимиз мумкин ва зарур. Қишлоқнинг изтиробларини сизу биз чегаралашимиз мумкин. Бу нафақат «мумкин» бўлган вазифамиз, балки фарзандлик бурчимиз, муқаддас ишимиздир. Зеро, В. И. Ленин: «Маданиятга, ҳаёт ва одатга кирган нарсаларнигина қўлга киритилган ютуқ деб ҳисобламоқ керак», — деганди. Бу ҳам бизнинг бурчимизни англатиб турадиган даъват!

Суҳбатни
Жаҳонгир МАМАТОВ
ёзиб олди.

ИДЕОЛОГИЯ ВА ҲАЁТ

СТУДЕНТ ЛЕКТОРЛАР

Андижон давлат медицина институтини бу йил битирганларнинг кўпчилиги врач дипломи билан бирга ичкиликбозликка қарши пропаганда лектори деган гувоҳномани ҳам олди. Уларнинг барчаси шу йўналишда лекторлар тайёрлаш учун институтда ташкил этилган ижтимоий фанлар факультетида шуғулланишди. Активлар, ўқиш аълочиларига янги факультетда таълим олиш учун йўлланма берилди.

— Машғулотларимизнинг асосий мавзуи айниқса ёшлар орасида ичкиликбозликка, гиёвандликка қарши курашда профилактик ишлар олиб бориш муамоларидир, — дейди институт янги бўлимининг раҳбари, психиатрия кафедрасининг доценти Р. С. Турсунова. — Лекцияларнинг кўпчилиги ҳужжатли фильмлар намойиш этиш, слайдлар ва диафильмлар кўрсатиш билан қўшиб олиб борилади. Ўқишнинг якунловчи босқичида ҳар бир тингловчи ўзи ўрганаётган мавзу юзасидан илмий-оммабоп реферат ёзиши керак. Рефератга қараб студентнинг билимига баҳо берилади. Энг яхши ишлар область меҳнат ва ўқув коллективларидаги ёш лекторлар учун қўлланма сифатида фойдаланишга тавсия этилди.

ҲУҚУҚИЙ БИЛИМЛАР УНИВЕРСИТЕТИ

Балиқчи районида ташкил этилган ҳуқуқий билимлар халқ университетининг биринчи машғулоти «Давлат, қонун ва демократия» деган мавзуда ўтказилди. Машғулотни университетга ректор қилиб сайланган район прокурори Йўлдошали Ғаниев олиб борди. У тингловчиларга — корхона ва ташкилотлар раҳбарларига, партия, совет, комсомол ходимларига гражданлар ҳуқуқларини кенгайтирувчи, уларнинг давлат олдидаги бурчини аниқлаб берувчи янги қонунлар ҳақида гапириб берди.

Янги халқ университетида машғулотлар ҳафтасига бир марта ўтказилади. Машғулотларда юристлар, «Билим» жамияти лекторлари, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг раҳбарлари, давлат арбитражи ходимлари қатнашадилар.

ПРОПАГАНДИСТЛАР ЎҚИШМОҚДА

Нотиқлик санъати асослари, мунозаралар, давра суҳбатлари олиб боришнинг амалий кўникмалари, кўргазмали агитация қуролларидан иложи борича кўпроқ фойдаланиш ўқуви —буларнинг ҳаммаси Бухоро область пропагандистлар маҳоратини ошириш курслари машғулотларида ишлаб чиқилди. Бу курслар сиёсий маориф уйи ходимлари томонидан уюштирилган.

Пропагандистларнинг қизғин машғулоти ўқув хоналари ва залларидагина эмас, «Янги турмуш» колхозида, Бухоро трикотаж фабрикасида, Қоракўл районидаги «Октябрь», Ленин номли колхозларда ҳам ўтказилиб, мафкуравий иш тажрибаси амалда ўрганилди. Бу ерда тингловчилар Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси делегати, район партия комитетининг биринчи секретари Ш. Гатауллин билан ҳам учрашдилар.

Тингловчилар Когон, Ғиждувон ва бошқа баъзи район меҳнат коллективларида дастлабки амалий суҳбатлар ҳам ўтказдилар.

(ЎзТАГ).

Маккажўхори ўрим-йиғимининг долзарб дамлари ўтиб бормоқда. Пахтакор районидаги «Самарқанд» совхози деҳқонлари бу борада алоҳида намуна кўрсатишаяпти. Хўжаликнинг Бўрибой Юсупов бошлиқ маккажўхоричилик звеноси аъзолари ҳар гектар майдондан 55 центнердан дон, 300 центнердан силосбоп кўкпоя йиғиштириб олишга аҳд қилишган. Дастлабки сарҳисоблар кўзланган марра ошиғи билан адо этилишидан дарак бермоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Звено бошлиғи Бўрибой Юсупов ва механизатор Карим Ўтамуродов. 2. Комсомол аъзоси Расул Эргашев комбайнини юксак унум билан ишлатмоқда.

У. ҚЎШВОҚОВ фотолари.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

ЯСНОГОРСК (Тула области). Тула областининг Ясногорск районидаги «Ленинский путь» колхозида теплицада сабзавот етиштириш билан шуғулланувчи акционерлик жамияти тузилди. Бу жамият фақат ана шу колхоз ходимларини эмас, атрофдаги хўжаликларнинг ходимларини ҳам йил бўйи янги сабзавот маҳсулотлари билан таъминлаш муаммосини ҳал қилиши керак. Йил охиригача майдони бир гектарни ташкил қиладиган дастлабки теплица фойдаланишга топширилади. Машина ускуналар, плёнкалар келтириб қўйилди, торфга буюртма берилди. Акцияларнинг 51 процентини колхоз, қолган қисмини якка тартибдаги акционерлар сотиб олишган.

* * *

ВАНТ (Тоғли Бадахшон автоном области). Помирда ижара майдонларни кенгайтириш осон эмас. Бунинг учун СССР 50 йиллиги номли совхозда канал қурилиб, унинг сувлари ясси тоғгача етиб борди. Суғориладиган қарийб 100 гектар ер шартнома асосида узоқ вақт фойдаланиш учун совхоз ишчиларига берилди. Шунча майдон баланд тоғ шароитида катта аҳамиятга эга. Совхоз ишчилари илгари чорвачилик фермасини ижарага олган эдилар, энди эса емхашак етиштирадиган майдонлари ҳам бор. Тоғли областнинг бошқа хўжаликлари ҳам тоғдаги бўш ерларни ўзлаштириб, ижарага беришни мўлжалламоқдалар.

* * *

КЕЛЬМЕ (Литва ССР). Литванинг Кельме районида ўтказилган халқ ижодиёти анъанавий байрами концерт программасининг бутун бир бўлими «Науяс кяляс» («Янги йўл») колхозидан келган Легачинскасларнинг оилавий ансамблига берилди. Республикада машҳур бўлган бу музикали коллективни 72 ёшли Эдмундас Легачинскас бошқаради. Ансамблда музикачилар уч авлоди вакиллари шуғулланишмоқда. Ота-бобосидан тортиб ғаллакор Эдмундас болалигидаёқ халқ куйларини севиб қолган, контрабас чалишни мустақил ўрганиб олган эди. Унинг музикага бўлган иштиёқи болалари ва набираларига ҳам ўтган. Ҳаваскор артистлар фақат юртдошлари ҳузурида эмас, айни вақтда қўшни районларда ҳам тез-тез меҳмон бўлишади. Улар яқинда Вильнюс, Каунас, Шяуляй шаҳарларида муваффақият билан концерт бердилар.

* * *

НИКОЛАЕВ. 61 Коммунар номли Николаев кемасозлик заводи ишчилари Севастополь денгизчиларига 10 минг тонна сиғимли «Иван Прибильский» янги рефрижератор-кемасини бердилар. Кема балиқ, мева, сабзавот ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотларини ташишга, шунингдек очиқ денгизда балиқчиларни зарур нарсалар билан таъминлашга мўлжаланган. Рефрижераторларга Николаевдаги энг кекса кемасозлик заводининг собиқ директори И. С. Прибильский номи берилди.

* * *

ЧОРЖЎЙ. Амударё водийсида канал қурувчиларга қоплама плиталарнинг дастлабки туркуми жўнатилди! Бу область марказида ишга туширилган темир-бетон буюмлар заводининг янги маҳсулотидир. Ишлаб чиқариш юксак даражада механизациялаштирилганлиги билан фарқ қилувчи бу корхона ҳар йили 20 минг кубметр темир-бетон маҳсулоти тайёрлаб беради. Бу эса Қорақумдаги сув хўжалиги объектларини материаллар билан таъминлашни яхшилайди.

(ТАСС)

Газетхон билан юзма-юз

«ДИЁРИМДА ҲАҚИҚАТ ТУҒИ»

«Афсуски, ҳали ҳам буйруқбозлик, ваъдабозлик давом этмоқда. Орамизда қайта қуришни вақтинчалик ҳол деб ўйлаётган кишилар ҳам йўқ эмас. Ошкораликдан чўчиган бюрократлар қайта қуриш тарафдорларига пинҳона зарба беришга уринмоқдалар. Бироқ энди орқага қайтиш йўқ. Буни аксарият совет кишилари англаб етдилар.

Мен ўттиз бир йилдирки ёшларга таълим бераман. Ўтган йилларда не-не воқеаларнинг гувоҳи бўлмадик. Очиғи, турғунлик деб аталмиш даврда йўл қўйилган камчиликлар, нуқсонлар биз учун бир умрга сабоқ бўлиб қолиши даркор».

Юқоридаги сатрлар Ёзёвон районидаги Алишер Навоий номли ўрта мактаб ўқитувчиси **Нурмат Ҳайдаров**га тегишли. У ўз хатида мактаб ислоҳоти, қишлоқларда меҳнаткашларнинг турмуш шароитлари борасидаги муаммолар ҳақида куюнчаклик билан фикр юритади.

Боғдод районидаги 16-ўрта мактаб ўқитувчиси, «Қишлоқ ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири **Турғунбой Парпиев** эса юрагидан дардларини шеър билан қуйидагича ифодалайди:

Рост қилиб ёлғонни бўрттириб ёздик,
Меҳнаткаш кўнглини чўктириб ёздик.
Баъзида қонунга айлаб хиёнат,
Уруғ-аймоқларни қистириб ёздик.
Ҳақиқат букилиб, эл ақли шошди,
Фириблик кўпириб ҳаддидан ошди.
Лек ёлғон юздан йиртилиб ниқоб,
Адолатнинг рамзи эл кўзин очди.
Бугун диёримда ҳақиқат туғи,
Мағрур ҳилпирайди ғолиб ва ўктам,
Қайта қуриш даври ҳукм сурмоқда,
Қутлуғ меҳнат билан юз очар ўлкам.

Бутуниттифоқ XIX партия конференциясидан кейин редакциямизга келаётган хатлар ҳам мазмуни, ҳам моҳияти жиҳатидан ўзгараётганини қувонч билан эътироф этиш мумкин. Газетхонлар мактублари билан яқиндан танишар эканмиз, меҳнаткашларнинг қайта қуришга бўлган ишончи тобора ортиб бораётганлигини, ишчи-қишлоқ мухбирларимизнинг кундалик ҳаётимиздаги воқеаларга фаолроқ аралашаётганликларини, камчиликларга, жамиятимиздаги иллатларга нисбатан муросасизликни чуқурроқ ҳис этамиз. Улар қайта қуриш палласида жамиятимиз тараққиётига тўғаноқ бўлаётган, социалистик турмуш тарзимизга мос келмайдиган барча иллатларни таг-томири билан қўпориб ташлашни талаб этишаётгани, ўзлари ҳам ҳар қандай нуқсонларга қарши муросасиз курашаётганликлари кишини қувонтиради.

«Ҳурматли редакция! Мен ушбу хатни ёзишдан ва редакцияга юборишдан олдин жуда кўп ўйладим, — деб таъкидлайди Ленин районида яшовчи ишчи **Аъзамжон Сиддиқов**. — Ниҳоят мактубимни сизларга йўллашга аҳд қилдим. Ҳеч кимга сир эмаски, турғунлик йилларида кўпгина раҳбарларимиз ўз мансабларини суиистеъмол қилдилар. Халқнинг орзу-истакларига эса панжа орасидан қарашди. Натижада меҳнаткашнинг ҳақиқатга, тўғриликка ишончи йўқола борди. Лоқайдлик, кўзбўямачилик каби иллатлар бирмунча томир отди. Меҳнаткашлар раҳбарлардан бирон масалада ёрдам сўрашга, у ёки бу ишда ўзларининг қонуний ҳақ-ҳуқуқларини талаб қилишга тортиниб, янада очиқроқ айтганда эса қўрқиб қолдилар.

Мана, ниҳоят ўлкамиз бўйлаб қайта қуриш шабадаси эсмоқда. Кишилар эркинроқ нафас ола бошлашди. Диллларидаги фикрларини очиқ-ойдин айтишга имкон яратилди. Бироқ кўзланган натижага қуруқ гап билан эришиб бўлмайди. Бунинг учун жамиятимизнинг ҳар бир аъзоси, ҳар бир виждонли совет кишиси қайта қуришни қўллаб-қувватлаши ва бу ишда фаол иштирок этиши керак.

«Ҳақиқат йўқ, ҳақиқат осмонда» ёки «Қайта қуриш учун юз йил керак» деб сафсата сотаётган кимсаларга нисбатан эса аёвсиз курашишимиз даркор».

Аъзамжон Сиддиқов ўзининг редакцияга йўллаган 30 варақли хатида жамиятимиз тараққиётига тўсқинлик қилаётган иллатлар ҳақида ана шундай куйиб-ёниб ёзади, камчиликларни бартараф этиш йўлларини топишга ҳаракат қилади.

Ҳурматли газетхон! Биз сизларни бир-бирига яқин мавзудаги учта хат билан таништирдик. Уларнинг ҳар бири кишини фикрлашга ундайди, чуқур ўйга толдиради. Юқоридагига ўхшаш хатлардан яна кўплаб намуналар келтиришимиз мумкин, албатта. Лекин бунга эҳтиёж бўлмаса керак. Муҳими, республикамиз меҳнаткашлари партия ва ҳукуматимизнинг қайта қуриш сиёсатини қизғин қўллаб-қувватламоқдалар ҳамда бу жараёнда фаол қатнашмоқдалар.

Редакциямиз жорий йилнинг ўтган даврида саккиз мингдан ортиқ хат-хабар олди. Бу ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан бирмунча кўп. Уларнинг аксарияти газета саҳифаларида босилиб чиқди.

«Мен 25 ёшга тўлдим. Шу ёшда оёқларим бўғинларидан зирқираб оғрийди. Иккинчи томондан, бош оғриғи қаттиқ азоб беради. Ўзимни ланж ҳис этаман. Ишламасдан ўтирган жойимда ҳам чарчаб қоламан. Докторларга мурожаат қилиб борганимда фтор газининг таъсири дейишди. Балким бу Мирзо Турсунзода шаҳрида жойлашган алюминий заводининг таъсиридир. Ахир ана шу корхона туфайли Сариосиё райони ўзининг кўркам боғлари, ширин-шакар меваларидан ажралиб қоляпти-ку. Табиатни муҳофаза қилиш инсоннинг биринчи галдаги вазифаси экан, нега биз Оролимизнинг қуриётганига, боғларимизнинг хазон бўлаётганига томошабин бўлиб турибмиз?»

Куни кеча редакциямизга келган бу хатни Сариосиё районидаги «Правда» колхозида яшовчи **Ахтамқул Каримов** йўллаган. Термиз давлат педагогика институтининг студентларидан **Ойгул Даминова, Насиба Усмонова, Лола Худойбердиева**, Боғот районидаги Киров номли колхоздан **Сайёра Жуманиёзова**, амударёлик ўқитувчи **Холмурод Отамуродов**, шоватлик қишлоқ мухбири **Шуҳрат Оразимбетов** ва бошқа кўплаб газетхонлар ҳам ана шу мавзуда редакциямизга ўз фикр-мулоҳазаларини ёзиб юборишган.

«Мен «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг ҳар бир сонини қизиқиш билан ўқиб бораман, — деб ёзади Янгийўл райнидан халқ депутатлари қишлоқ Совети ижроия комитети раиси **А. Сарибеков**. — Айниқса Абдухалил Қорабоевнинг «Отанг жиноятчи эмас, қизим!» сарлавҳали мақоласини ўқиб ниҳоятда таъсирландим. Меҳнаткаш инсонга, соф виждонли коммунистга нисбатан уюштирилган бўҳтонлар, ҳа, бу сўзни айтишдан қўрқмайман, айнан бўҳтонлар қалбимни ўртаб юборди. Газета саҳифаларида ана шунга ўхшаш мақолалар кўпроқ берилса дейман. Бизда ҳуқуқ-тартибот масаласи кам ёритилади. Қани энди республикамиз меҳнат аҳли ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхшироқ билса! Бу ишда уларга сизлар, яъни «Қишлоқ ҳақиқати» газетаси журналистлари кўмакдош бўласизлар, деб ўйлайман. Мирзачўл районидан **Бозорбой Абдурашидов**, берунийлик **Давлатбой Каррибоев**, Гагарин районидан **Моҳдил Каримова** ва бошқа ўнлаб газетхонлар ҳам ана шу мавзуда редакцияга мактуб йўллашган. Улар «Қишлоқ ҳақиқати»нинг «Ҳуқуқ консультацияси» рубрикаси остидаги материаллар изчил бериб борилса деган истак билдиришган.

Биз шу ўринда жорий йилнинг ўтган даврида ўз мақолалари билан газетамиз саҳифаларида фаол қатнашган, унинг янада ўқимишли ва ранг-баранг бўлишига ҳисса қўшган барча ишчи-қишлоқ мухбирларига, газетхонларимизга самимий миннатдорчилигимизни билдирамиз.

Танишинг: Олтинкўл районидаги «Коммуна» колхози болалар боғчаси мудираси, ёш коммунист Ҳамидахон Каримова. Ўз касбига меҳр қўйган, серғайрат, тиниб-тинчимас бу аёлни ҳамқишлоқлари жуда ҳурмат қилишади. У таълим-тарбия ишини сиёсий-тарғиботчилик фаолияти билан қўшиб олиб бормоқда. Ҳамидахон кўп ўқийди, изланади. Дала ва фермаларда тез-тез бўлиб, Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси ғояларини кишилар қалби ва онгига етказишда ибрат бўлаётир.

СУРАТДА: тарғиботчи Ҳ. Каримова.

Б. СОДИҚОВ фотоси.

ЧИН ҚАЛБДАН

Ассалому алайкум, ҳурматли редакция ходимлари! «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг 1988 йил 19 май сонида мактубим эълон қилинганди. Шундан сўнг жуда кўплаб хатлар олдим. Уларнинг муаллифлари менга, оиламдагиларга ҳамдардлик билдиришибди. Ҳеч қачон тушкунликка тушмаслигимни, ҳар доим иродали бўлишимни маслаҳат беришган.

Менга хат йўллаб илиқ сўзлари, маслаҳатларини аямаган, дардимга шерик бўлган барча ўртоқларга газета орқали чуқур ва самимий ташаккуримни етказсангизлар. Мен улардан бир умрга миннатдорман.

Дилбар ЁРМАТОВА.

ҲОВЛИ ТЎЙЛАРИ ЯҚИН

Бугунги кунда кишиларнинг ҳаётий талаб-эҳтиёжлари биринчи ўринга қўйилмоқда. Уй-жой муаммосини ҳал этишга жиддий киришилгани ҳам ана шундан далолат беради. Хоразмлик қурувчилар бу борада астойдил иш олиб бормоқдалар.

Айниқса, «Облагропромстрой» трестига қарашли хўжаликлараро механизациялашган 287-кўчма колонна бинокорларининг ғайрати таҳсинга лойиқ. Уларнинг бунёдкорона меҳнати туфайли йил сайин кўплаб турар-жой, маданий-маиший хизмат бинолари қуриб битказилмоқда. Раҳимбой Авазов шу колоннадаги комплекс бригадага бошчилик қилади. Бу коллектив саккиз ойлик планни муддатидан олдин адо этди. Қурилиш сифати ва самарадорлигини оширишда П. Матёқубов, Ж. Уллиев, О. Матёқубов каби бинокорлар алоҳида ўрнак кўрсатаяптилар.

— Хўжалик ҳисоби асосида ишлаш ютуқларимиз гарови бўлаётир, — дейди Р. Авазов. — Янги усулга ўтилгач, иқтисод ва тежамкорликка алоҳида эътибор берилаяпти. Даромад ошди. Айни кунда биз «Партия XXII съезди» колхозида икки қаватли кооператив турар-жой биноларини барпо этаяпмиз. Йил охиригача улар фойдаланишга топширилади. Қисқа қилиб айтганда, ҳовли тўйлари яқин. Барча қулайликларга эга бўлган бу уйлар қишлоқ меҳнаткашларига манзур бўлади, деган умиддамиз.

И. ЭШЖОНОВ.
Хива райони.

«ОРҚА ЭШИГИ ОЧИЛМАЙДИ»

Муҳтарам газетхон! Сарлавҳадан ажабланманг: Жиззах шаҳридаги 1, 2, 7, 8, 9-маршрутлар бўйлаб қатнайдиган автобусларга чиқсангиз, шофёрлардан ана шу сўзларни эшитаверасиз. Нега дейсизми! Сабаби шуки, автобуслар салонига касса ўрнатилмаган. Шу боисдан бўлса керак, бекатларга келганда шофёрлар кўзларини лўқ қилишиб «орқа эшиги очилмайди» дея туриб олишади, пассажирларни олдинги эшикдан тушишга мажбур қилишади ва билет бермай беш тийиндан санаб олишаверади. Тасаввур қилинг, тирбанд автобусдаги ёш болали аёллар, қариялар ва пенсионерлар олдинги эшикка келгунча қанча азият чекишади, ахир.

Хўш, шаҳар маршрутларидаги автобуслар салонига қачон касса ўрнатилади-ю, йўловчиларга қачон қулайлик яратилади! Бу саволга Жиззах область автомобиль трести раҳбарлари нима деб жавоб қайтаришар экан!

Эшдавлат СУВОНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

ХАТ ОРТИДА ИНСОН БОР

Бугунги онгимиз, дунёқарашимиз, турмуш тарзимиз кечагидек эмас. Ҳамма нарсани замон ва қалб таҳлилидан ўтказиб, ҳақиқатнинг кўзига тик қарашни ўрганаяпмиз. Бебаҳо неъмат — ошкоралик туфайли социал адолат ва демократия принципларига тобора кенг амал қилинаётир. Айниқса Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси жамиятимиз ҳаётига, қайта қуриш ишига янги тўлқин бахш этди. Кишиларнинг меҳнат ва ижтимоий фаолияти ошиб бормоқда.

«Қишлоқ ҳақиқати» почтасига келаётган хатлар ҳам шундан далолат беради. Газетхонлар етилган муаммолар, ўзларини ўйлантираётган жумбоқлар юзасидан қизғин фикр юритиб, уларни ҳал этишда амалий ёрдам кўрсатилишини истайдилар. Бу ғоят ўринли ва муҳим, албатта. Ошкоралик аввало ростгўйлик демакдир. Бусиз қайта қуришни амалга ошириб бўлмайди. Шундай экан, ҳар бир хат алоҳида эътиборда турмоғи, синчиклаб ўрганилмоғи, меҳнаткаш инсоннинг ҳаётий талаблари ўз вақтида қондирилмоғи лозим.

Қуйида редакцияга йўлланган шикоятлар юзасидан олинган жавоблардан баъзиларини диққатингизга ҳавола қиламиз.

КОММУНИСТ НИМАДАН НОРОЗИ?

«Ҳурматли редакция! Совхозимизда партиявий-сиёсий ишлар ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Кадрлар резервини вужудга келтиришга етарли аҳамият берилмаётир. Партия йиғилишларини тайёрлаш ва ўтказишда КПСС Устави талабларининг бузилишига йўл қўйилмоқда. Бир коммунист сифатида бу ҳолга бефарқ қараб туролмайман. Камчиликларга қачон барҳам берилади?

Г. АШУРОВ,
Ғузор районидаги «Рассвет» совхози ревизор-ҳисобчиси».

Ушбу хат юзасидан текшириш ўтказган Ғузор район партия комитети қуйидагиларни аниқлади: Ҳақиқатдан ҳам совхозда партиявий интизом, назорат бўшаштириб юборилган. Коммунистлар билан ишлаш қониқарсиз аҳволда. Шу йил 27 апрелда бўлган очиқ партия йиғилиши Устав талабларига жавоб бермаганлиги учун 29 апрелда қайтадан ўтказилгани тўғри. Лекин шикоятчи бир масалада ноҳақ. У ёзганидек, совхоз касаба союз комитети раиси Р. Сафаров партком аъзолигига таниш-билишлик орқали эмас, балки уч номзод орасидан кўпчилик овоз олиб сайланган. Демак, бу ерда демократия принципларига хилоф иш тутилди, дейишга асос йўқ.

Ўз вазифасига совуққонлик билан қарагани, коммунистлар жанговарлигини оширишда эътиборсизликка йўл қўйгани учун совхоз партия комитети секретари У. Дўстёровга қаттиқ ҳайфсан берилди. Шунингдек, ишни барбод қилган цех партия ташкилоти секретарларидан Э. Абдуллаев, Н. Пардаев, Х. Омонов, Ч. Маматов ва С. Ортиқов ҳам тегишлича партиявий жазо олдилар.

Бу ҳақда район партия комитети секретари Р. ХОЛМАНОВА редакцияга хабар қилган.

ИШГА ТИКЛАНДИ

«Танаси бошқа дард билмас» дейдилар. 1960 йилдан бери шу совхозда яшайман. Операция бўлганимдан сўнг оғир ишга ярамай қолдим. Аввалига дала қоровуллигини беришди. Лекин 1987 йил март ойида штат қисқарди, деган баҳона билан ишдан бўшатишди. Мана, ўн олти ойдирки бекорман. Рўзғорим, ёш болаларим бор. Нима қилишга ҳайронман. Шу масалада ёрдам берсангизлар.

Н. МИРЗАЕВ,
Самарқанд область Булунғур районидаги «Булунғур» совхози ишчиси».

Булунғур район Совети ижроия комитети раиси Л. НАРИЯНЦ шундай жавоб ёзиб юборган:

«Хатда келтирилган фактлар тасдиқланди. Шикоятчининг эътирози ўринли. Сизга шуни маълум қиламизки, Н. Мирзаев саломатлиги ҳисобга олиниб, 1988 йил 2 июлдан эътиборан енгил ишга жойлаштирилди, яъни ҳозирги кунда у «Булунғур» совхози территориясидаги пионер лагерида қоровул бўлиб ишламоқда».

БИР ҚИШЛОҚ МУАММОЛАРИ

«Мамай қишлоғида бўлганмисиз? Бу ерда ўз эътиқодига содиқ, танти, фидойи кишилар яшаб, меҳнат қилишади. Уларнинг ҳар бири ҳақида биттадан достон битиш мумкин. Афсуски, ана шу жўмард кишилар ўз қишлоқлари, унинг маданий қиёфаси билан мақтана олмайдилар. 1933 йилда қурилган тўрт хонали мактаб, магазин ва чойхонани ҳисобга олмаганда тайинли замонавий бино йўқ. Совхоз раҳбарлари хўжалик масалалари билан ўралашиб қолиб, инсон омилини унутиб қўймоқдалар.

Т. ҚЎЗИБОЕВ,
Янгиқўрғон районидаги 32-мактаб ўқитувчиси.

«Газетхон Т. Қўзибоев муҳим масалаларни кўтарган, — дейилади Янгиқўрғон район партия комитети секретари А. ЖАЪФАРОВ бизга йўллаган жавобда. — Ушбу хат юзасидан район партия комитетининг махсус комиссияси текшириш ўтказиб, аҳволни ўрганиб чиқди. Аниқланган камчиликларнинг бир қисми тузатилди. Меҳнаткашлар турмуш даражасини ошириш, социал-маданий муаммоларни ҳал этишда ўзибўларчиликка йўл қўйилгани тўғри. Текшириш якунлари совхоз партия комитетининг шу йил 13 июнида бўлиб ўтган мажлисида муҳокама қилиниб, хўжалик директори Ш. Кенжабоева, партия комитети секретари А. Аҳмедов огоҳлантирилдилар. Район партия комитети совхоз дирекцияси ва партия ташкилотига юқорида кўрсатилган камчиликларни бартараф этиш, қишлоқларни планли равишда ривожлантириш ҳамда ободонлаштириш тадбирларини белгилаш вазифасини топширди».

МАКТАБДАГИ ОЛҒИРЛАР

«Ҳурматли редакция! Мактабимизда содир бўлаётган ғаройиб ҳангомалардан сизларни огоҳ қилишни лозим топдик. Гап шундаки Э. Холматов директор бўлиб келганидан сўнг ўқув-тарбия ишлари издан чиқди. Молия-хўжалик интизомини бузиш, ўтилмаган дарслар учун ҳақ тўлаш оддий ҳолга айланди. Болаларнинг ўзлаштириши паст. Директор коллектив билан ҳисоблашмайди, бир неча минг сўмлик мактаб жиҳозларини уйида сақламоқда. Айтинг-чи, бундай ўзбошимчаликнинг олдини ким олади?

И. ПИРИМҚУЛОВ,
Х. ЧАРОНОВ,
Денов районидаги 55-ўрта мактаб ўқитувчилари».

Ана шу хат текшириш ва чора кўриш учун Ўзбекистон ССР Халқ таълими давлат комитетига юборилган эди. Яқинда қуйидаги мазмунда жавоб олинди:

«Денов районидаги 55-ўрта мактабда ташкилотчилик ишлари бўшаштириб юборилгани, молия-хўжалик интизоми бузилгани рост. Баъзи ўқитувчиларга ўтилмаган дарс соатлари учун ҳақ тўланган. Чунончи: О. Сайфиевга 290 сўм 23 тийин, Р. Ражабовга 145 сўм 34 тийин, Б. Жумаевга 82 сўм 25 тийин, ҳайдовчи А. Раҳмоновга 219 сўм 40 тийин. Шу тариқа 1987 йил сентябридан 1988 йил апрель ойигача кечки синфлар ҳисобидан давлатнинг 2.249 сўм 88 тийин пули талон-торож қилинган. Қонунсиз берилган ана шу пуллар РайОНО кассасига қайтарилди.

Э. Холматов мактаб балансидаги 19 минг сўмлик жиҳозларни шахсий уйида сақлаганлиги ҳам тўғри бўлиб чиқди. Хатда келтирилган бошқа фактлар тасдиқланмади.

Ишда жиддий нуқсонларга йўл қўйганликлари, мансабни суиистеъмол қилганликлари учун Э. Холматов ҳамда ўқув-тарбия ишлари бўйича директор ўринбосари Х. Норбоев район халқ маорифи бўлими буйруғи билан вазифаларидан бўшатилдилар.

БИЗНИ ЎЙЛАНТИРАЁТГАН МУАММОЛАР

КЕЛАЖАК БУГУНДАН БОШЛАНАДИ

Табиат муҳофазаси... Ҳозир бу ҳақда кўп гапирилаяпти, кўп ёзилаяпти. Хўш, сабаб нима? Сабаби оддий: узоқ давр мобайнида она-табиатга хўжасизларча муносабатда бўлиш, унинг бойликларидан пала-партиш фойдаланиш оқибатида экологик мувозанат бузилиб, инсон ҳаёти ва саломатлиги хавф остида қолмоқда. Қўрилаётган чора-тадбирлар эса ҳали тўла самара бераётгани йўқ. Буни дангал тан олишимиз, бинобарин, сўздан амалий ишга тезроқ ўтишимиз лозим.

Маълумки, турғунлик йилларида илдиз отган кўзбўямачилик, маҳкамачилик, лоқайдлик каби иллатлар маънавий қадриятларимизга жиддий путур етказди. Сохта, баландпарвоз шиорлар остида оқни қора дейишга, ҳақиқатдан кўз юмишга одатланиб қолган эдик. Минг шукрки, жамиятимизда қайта қуриш ва ошкоралик шабадаси эсиб, социалистик демократия, ленинча ҳаёт нормалари қайта тикланмоқда, халқимиз қалбидаги дардларга малҳам қўйилмоқда.

Буни биргина далил — табиат муҳофазасига партиявий эътибор ва ғамхўрликнинг кучайганидан ҳам билиш мумкин. Томчида қуёш акс этади, дейдилар. Эндиликда сув, ҳаво, атроф муҳитини тоза сақлаш учун кураш умумдавлат ишига айланиб қолди. Партия, совет ва жамоат ташкилотлари, оммавий ахборот воситалари табиат муҳофазаси билан ҳар қачонгидан кўпроқ ҳамда жиддийроқ шуғулланмоқдалар.

Лекин булар катта ишнинг бошланиши, холос. Мамлакатимиздаги улкан сув ҳавзалари — Орол денгизи, Байкал кўлини сақлаб қолиш учун умид туғилган айни пайтда бошқа бир муаммо кўпчиликни ташвишга солаётир. У ҳам бўлса атроф муҳитининг мусаффолигини таъминлаш билан боғлиқ. Она-табиат ўз фарзанди бўлган инсондан инъомэҳсонини аямайди. Бироқ ҳамма нарсанинг ҳам чегараси, меъёри бор. Афсуски, биз кўп ҳолларда ана шуни унутиб қўяётганга ўхшаймиз. Химикатлардан фойдаланишни олиб кўрайлик. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобларига кўра республикамиз қишлоқ хўжалигида гербицид, пестицид ва дефолиантларнинг 60 тури қўлланилар экан. Уларнинг барчасини ҳам зарарсиз деб ҳисоблаш ғўрликдир. Ўтган йили пахтачиликда ўта заҳарли препарат — бутифосни ишлатишнинг тақиқланганлиги айни муддао бўлди. Лекин бу билан аҳвол ўзгариб қолгани йўқ. Жойларда етарли муҳофаза чоралари кўрилмаётганлиги сабабли атмосферага чиқариб юборилаётган заҳарли моддалар миқдори камайиш ўрнига кўпайиб бораётганлиги ғоят ташвишли ҳол. Бунга ҳаводаги чанг-ғубор ва бошқа хил газларни ҳам қўшсангиз, инсон ҳаётига қандай хавф таҳдид солаётганини сезиб олишингиз қийин эмас. Нима қилиш керак? Келинг, дўстлар, бу ҳақда биргалашиб ўйлаб кўрайлик. Токи уйимиз, азиз гўшамиз саналган она-табиатнинг беғуборлигига завол етмасин.

Кейинги йилларда аҳоли ўртасида турли хасталиклар, хусусан сариқ касаллигининг кенг тарқалаётганлиги кузатилмоқда. Албатта, бунинг объектив ва субъектив сабаблари бор. Лекин гап бошқа ёқда. Атмосферанинг заҳарли газ ва дефолиантлар таъсирида булғаниши соғлом турмуш тарзига салбий таъсир кўрсатаётгани бугунги кунда ҳеч кимга сир эмас. Илгари дефолиантлардан нотўғри фойдаланиш оқибатида фақат пахтакор районлардагина сариқ касаллиги кўпайиб бораяпти, деб тахмин қилинарди. Энди-чи? Умуман пахта етиштирилмайдиган тоғ районларида ҳам бу касаллик тез-тез учраяпти.

Бундан уч йилча олдин катта ўғлим сариққа чалиниб қолди. Ўшанда кунора шифохонага қатнаб туришимга тўғри келган. 4 кишилик хонада 7—8 нафар беморнинг не аҳволда сиқилишиб ётганига гувоҳ бўлганман. Врач ошнамнинг дардмандлар оқими тўхтамаётганини айтиб куюнгани ҳам эсимда. Мен буни бекорга тилга олганим йўқ. Биз тонналар кетидан қувиб далаларни химикатлар билан ортиқ даражада «тўйинтириб» қўйдик. Мана энди ўша калтабинлигимиз жабрини тортмоқдамиз. Биргина Сирдарё области территориясидаги ерларнинг ҳар гектарида 450 тоннадан 600 тоннагача туз, яъни хлорид-кислота борлиги аниқланган. Ана шу туз зарралари бетизгин шамол таъсирида чанг-ғубор билан қўшилиб, теварак-атрофга тарқалмоқда, турли ҳилдаги ошқозон-ичак, жигар, юрак-қон томир, мия касалликларининг кўпайишига замин яратмоқда.

Ёки бошқа бир мисол. САНИИР олимлари, мутахассислари Тошкент, Фарғона, Андижон, Самарқанд, Сурхондарё, Хоразм областлари ҳамда Қорақалпоғистон АССРда текшириш ўтказиб, ташвишли фактни аниқладилар. Маълум бўлишича, бу областлардаги тупроқ ва ерости сувларида заҳарли химикатларнинг тарқалиш даражаси анча кучли. Масалан, Чирчиқ дарёси атрофида 60 метр. Самарқанд областида эса 70 метр чуқурликкача етиб борган. Табиийки, ана шу далаларда пахта билан бирга карам, сабзи, картошка, бодринг, помидор, қовун-тарвуз каби маҳсулотлар ҳам етиштирилади. Энди ўзингиз ўйлаб кўринг: оғуланган ўша маҳсулотларнинг саломатлик учун нечоғлик зарарли эканлигини биламизми? Наҳотки биз одамларга шуни раво кўраётган бўлсак?!

«Шарқ юлдузи» журналининг 11-сонида (1987 йил) босилган «Инқилоб тенгдоши» сарлавҳали мақолада ғалати факт келтирилади: азиз меҳмонлар учун бутун бир маҳаллада бир коса қатиқ топилмаса-я! Сиртдан қараганда бу арзимас нарсадек туюлади. Аслида ғоят ачинарли ҳол. Қанчалик аччиқ туюлмасин, ҳақиқатдан кўз юмиб бўлмайди. Ҳақиқат эса мана бундай: қишлоқда яшаб туриб сут-қатиққа, гўшт-ёғга муҳтожлик сезаётган оилалар бугунги кунда ҳам оз эмас. Эртаю кеч далада, чанг-ғубор ичида меҳнат қиладиган деҳқон учун сут-қатиқ ҳаётий эҳтиёж, саломатлик воситаси эканлигини исботлаб ўтириш шарт бўлмаса керак. Начора, чорва туёғи кескин камайиб кетганлиги боис кўпчилик ана шу шифобахш неъматдан бебаҳра қолаётир. Ҳозирги кунда қишлоқ аҳолисининг 30—40 процентида қорамол йўқ десак хато қилмаган бўламиз. Сабаби маълум. Монокультурага ружу қўйиш оқибатида колхоз ва совхозлардаги мавжуд яйловлар бузилди, ўзлаштириб юборилди. Мол сақлаш, боқиш учун шарт-шароит қолмагач, ортиқча даҳмазага кимнинг тоқати бор дейсиз?

Шахсий хўжаликларни, чорвадор оилаларни ем-хашак билан таъминлаш масаласи тўла ҳал этилмас экан, гўшт ва сутнинг ҳали-бери кўпайишига ишониш қийин. Ҳаётнинг ўзи буни олдимизга кўндаланг қилиб қўймоқда. Республикамиз жон бошига гўшт истеъмол қилишда иттифоқ миқёсида энг охирги ўринлардан бирини эгаллаб турганини ўйласанг, ўртаниб кетасан киши. Қишлоқ жойларида эса аҳвол янада жиддийроқ: йил бўйи киши жон бошига истеъмол қилинадиган гўшт 10—11 килограммдан ошмайди. Нега шундай? Ўзбек деҳқони ёки чорвадорининг кўпроқ гўшт ейишга ҳақи йўқми? Ахир, мўл-кўлчиликни шуларнинг ўзлари, бунёдкор қўллари яратади-ку. Ҳа, шундай. Қишлоқ меҳнаткашлари талаб-эҳтиёжларини қондириш, уларнинг саломатлиги, маиший турмуши ҳақида алоҳида ғамхўрлик кўрсатиш биринчи даражали вазифа бўлиши лозим.

Бу гапларнинг табиат муҳофазасига қандай алоқаси бор, деб ўйлашингиз мумкин, ҳурматли газетхон. Алоқаси бор, бўлганда ҳам кам эмас. Барча замонларда табиат инсонга хизмат қилган. Ҳозир ҳам шундай: боқади, кийинтиради. Лекин бу унинг устидан тазйиқ ўтказиш, ҳукмронлик қилиш дегани эмас. Она-табиат бағридаги бойликлар ҳар биримиз учун қанчалик қадрли бўлса, унинг ўсимлик дунёси, мусаффо ҳавоси, шифобахш суви, иқлими ҳам шунчалик азиз ва керак.

Бу борада кексаю ёш ўзини масъул деб билиши, келажак олдидаги қарздорлик бурчини теранроқ ҳис этиши муҳимдир. Келажак эса бугундан бошланади. Мана шуни унутмасак бас.

А. АБДУҚУНДУЗОВ,
Сирдарё области.

НАВОИЙ ОБЛАСТИНИНГ БИР КУНИ

НУРОТАДА КЎРИК

Нурота районида маданий тадбирлар ўтказиш яхши йўлга қўйилган. Яқинда шаҳардаги ёзги клубда саломатлик посбонларидан ташкил топган 5 та команда ўзаро баҳс юритиб, билимдонлик, зукколик, топқирлик ва ҳозиржавоблик хислатларини ёрқин намойиш этдилар.

Кўрик якунида энг кўп балл тўплаган Ғозғон участкаси касалхонасининг «Шифо» командаси аъзолари ғолиб чиқишди.

Район марказий касалхонасининг «Авиценна» командаси иккинчи, Дебаланд участкасининг «Шифокор» коллективи учинчи ўринни эгаллади.

СЕВИМЛИ МАСКАН

«Коммунизм» колхозининг (Навоий райони) 9-бригадаси дала шийпони ёнида жойлашган зиё масканининг соҳибаси, меҳнат ветерани Бахрин Ҳомидова 39 йилдан бери кутубхоначилик қилиб келаяпти. Бу ерда 9 мингдан зиёд турли китоблар бор. Кутубхона аъзолари 400 нафардан ошиб кетган. «Қишлоқ хўжалиги ходимлари, сизлар учун», «Янги китобларни ўқинг», «Атеистик тарбияга оид китоблар» бурчаклари орасталиги билан киши эътиборини жалб этади.

Бахрин Ҳомидова китобхонлар конференцияси, адабиётлар ҳафталиги ва бадиий кечалар уюштирмоқда. Шу боис колхоз аҳли уни чексиз ҳурмат қилади. Оддий касб соҳибаси бир неча бор фахрий ёрлиқлар билан тақдирланган.

СТУДЕНТЛАР ҲИММАТИ

Низомий номли Тошкент давлат педагогика институт Навоий филиали (бошланғич таълим методикаси факультети) нинг «Педагог» отряди студентлари «2-агропромстрой» механизациялашган 212-кўчма колоннаси билан шартнома асосида меҳнат қилишаяпти. Талабалар 50 минг сўмлик қурилиш ишларини бажаришмоқчи.

Айни пайтда Ўрол Жўраев бошчилик қилаётган отряд аъзолари қурилиш объектларида жонбозлик кўрсатишаяпти. Зулфия Ғиёсова, Сожида Ҳидоятова, Комила Зоирова ва Гулмеҳри Очилова бошлиқ бригадалар ўзаро мусобақада олдинда боришмоқда.

ЎҚУВ ЙИЛИГА ТАХТ

Шолохов номли 59-мактаб (Хатирчи райони) янги ўқув йили олдидан тўла жорий ремонтдан чиқарилди. Барча синфхоналарни пардозлаш ишлари тез ва соз амалга оширилди. Бунда мактаб педагогик коллективи ташаббускор бўлди. Айниқса С. Ҳамроева, Р. Темиров ва Т. Суюнов сингари ўқитувчилар касбдошларига намуна кўрсатдилар.

ЧОРВАДОР МАМНУН

Яқинда учқудуқлик чорвадорларга яна бир қулайлик яратилди. Район агросаноат бирлашмаси ташаббуси билан сартарошхона ва кир ювиш хоналари бўлган иккита кўчма ҳаммом ташкил этилди. Уларнинг хизматидан чорвадорлар мамнун.

Н. ИСМАТУЛЛАЕВ.

Булунғур райони марказидан турли қишлоқларга элтадиган йўл бўйларига кўзга кўринарли ерга кўзалар қўйилган. Райижроком ташаббуси билан чашмалар атрофи тартибга келтирилиб, ҳордиқ масканларига айлантирилган. Жазирама ёз кунлари йўловчилар улар ёнида тўхтаб, зилолдек чашма сувидан чанқоқбосди қиладилар. Булоқ сувлари илгаридек дуч келган томонга беҳуда оқмайди: улар эндиликда йўл четларидаги дарахтзорлар ва гулзорларга ҳаёт бағишламоқда.

СУРАТДА: чашма ёнида.

Т. ДАВЛАТОВ фотоси.

●

ЖИЗЗАХ ОБЛАСТИ. Пахтакор районидаги «Пахтакор» совхозида «Бинафша» кооперативи иш бошлаганига эндигина икки ой бўлди. Қўли гул тикувчилар қисқа муддат ичида мижозлар ҳурмат-эътиборини қозонишди. Бу ерда тайёрланаётган кийим-кечаклар барчага манзур.

СУРАТДА: кооператив аъзолари Қ. Бойишева ва Х. Аппарова иш пайтида.

У. ҚЎШВОҚОВ фотоси.

СОХТА ОБРЎДАН НИМА ФОЙДА?

МУҲОКАМА УЧУН МАВЗУ

Дабдабали тўйларга чек қўйиш, уларни ихчам ва чиройли ўтказиш ҳақида кўп гапирилса-да, ҳамон аҳвол ўзгармай келаётганлиги яна тўйлар ҳақида фикр юритишга ундади.

Район партия комитетига колхозчи аёл шикоят билан келди:

— Биз тўрт оила — 18 киши бир ҳовлида турамиз, жуда тиқилиб қолдик. Ҳеч бўлмаганда кичикроқ уй солишимиз керак. Қурилиш материаллари олиш учун колхоз правлениесидан аванс тариқасида 500 сўм пул сўраб боргандик, беришмаяпти.

Райком инструктори колхоз билан боғланиб аҳволни аниқлади. «Хўжалик ҳисобида ҳозир пул йўқ, беролмаймиз» дея жавоб қилишди. Шундан сўнг инструктор катта оиланинг топиш-тутиши, ким қаерда ишлаши билан қизиқди.

— Олти мингдан ортиқ пулимиз бор эди. Яқинда тўй қилдик, тамом бўлди, — деди хонадон соҳибаси.

— Турмушларингиз, уй-жойларингиз бу аҳволда экан, нима қилардингиз олти минглик дабдабали тўйни? Унинг ўрнига...— Райком инструкторининг гапи тугамай аёл ўрнидан туриб кетди.

— Сизлар ҳам шу... Ҳаммангнинг тилинг бир. Колхозчини ўйламайсизлар. Обкомга бораман, — дея йўлга отланди аёл.

Бундай кишиларнинг тутган йўлини қандай тушуниш мумкин? Ўта ҳотамтойлик, очиқкўнгилликми ёки нодонликми? Не машаққат, пешона тери эвазига топган пулини бир кунда сарф қилиб, шу билан орзу-ҳавас кўрса-я!

Халқимизнинг меҳмондўстлик, очиққўллик фазилатлари қон-қонимизга сингиб кетган. Албатта, бундан фахрланасан киши. «Топганинг тўйга буюрсин» деган тилак ҳаммага хуш ёқади. Бироқ бу ҳикмат замирида топганинг яхши кунинггa, хурсандчилигинггa буюрсин, деган чуқур маъно ётади. Тўй — ўша яхши кунимиз, хурсандчилигимиз нишонаси. Лекин бир-икки кунлик тўйдан сўнг бояги аёл каби ачинарли аҳволга тушиш қандай хурсандчилик бўлсин? Ортиқча ҳашаматли маъракалар аслини олганда мўмай пулга тузоқ қўйиб, бойликни белини оғритмай топадиган кишиларнинг дабдабали, обрў орттириш мақсадида қилинган тўйларига кўр-кўрона эргашиш натижаси эмасмикин? Қинғир йўл билан яшайдиганлар тўйдан сўнг яна шу йўл билан яхши кун кўришар, аммо ҳақиқий меҳнати эвазига топган тутганини совуриб, бунинг устига қарзга ботиб қолганнинг аҳволини бир тасаввур қилиб кўринг-а! Абдулла Қаҳҳор тўйлар ҳақида фикр юритиб шундай дейди: «Менимча, тўйни катта қилишга уриниш қадимги бойларга кўр-кўрона эргашишдир. Қадимги бойлар тўйни мумкин қадар катта қилишар эди. Лекин бойнинг тўйни катта қилишдан, бир ҳафта, ўн кун ва ҳатто бир ой тўй беришдан мақсади, шубҳасиз, текин томоқ улашиш эмас, обрў орттириш, чунки пул сочиб орттирган обрўдан яна пул ясаш мумкин эди. Модомики шундоқ экан, ҳозирги замонда пул сочишнинг маъноси борми? Бу замонда обрўнинг бирдан-бир манбаи — меҳнат, обрў эса пул ясаш қуроли эмас, халқнинг ҳурматига сазовор бўлишдир».

Райком қабулидаги воқеа Ургут районида бўлиб ўтган эди. Ургутликлар олдинги йиллар тамакидан яхши даромад олишди. Афсуски, не машаққатлар билан топилган пулларни кўпчилик турмуш шароитини яхшилаш учун эмас, тўйларга сарф қилди. Яқинда қўшработлик ўртоғим бир воқеани айтиб берди. «Тўйда кўпчилик ёшлар бўлса-да, даврани олиб бориш учун мансабдор шахсни қўйишди. Бу киши ичиб олиб, оғзидан шоди кириб, боди чиқиб, даврадагиларни назар-писанд қилмай, ўзига ўхшаш кишилар билан тортишиб тўйни ўтказди. Давранинг «косагули» келин-куёв қолиб, мансабдор шахсларни таърифлаш билан овора бўлди. Тўй келин-куёвнинг ўртоқлари, ёр-биродарларининг ихтиёрида эмас, казо-казоларга боғланиб кетди. Бу кўпгина ёшларнинг асабини бузди. «Тўйларимиз қандайдир мажлисга ўхшаб қолмоқда», дейди ўртоғим.

Бундай ҳодисани Ургут ёки Қўшработдагина эмас, республикамизнинг бошқа жойларида ҳам учратиш мумкин. Тўйларда ортиқча харажатлар кўпайиб, «тўйча»ларга улашиб кетаяпти. Кимнингдир чиқарган бу «тўйчалари» эртага одат тусига кирмоқда. Ҳозир қишлоқ жойларида «раис чақириш» деган тўйолди анъанаси чиққан... Бу «тўйча»да тўй қилишга маслаҳат сўраш учун раис билан бирга колхознинг бошқа раҳбарлари, ҳисобчиларигача чақирилади. Қўй сўйилиб, ноёб ичимликлар тортилади, қисқаси, зиёфат қуюқ бўлади. Бу қандай келиб чиққан? Раисдан манфаатдор бир кишининг чиқарган зиёфати одат тусига кириб, «тўйча» қиёфасини олди. Бу зиёфатнинг эртасига яна «маслаҳат» деб қишлоқ аҳли, тўйчининг яқинлари чақирилади. Хўш, раис ёки раҳбардан ўшанда маслаҳат олинса бўлмайдими? Раис бундай пайтда «фуқаро»га аралашмайди. Тўй куни ҳам иложи борича улар учун алоҳида жой қилинади. Бу раҳбарнинг нокамтарлиги эмасми?

Суннат тўйлари силлиқланиб «туғилган кун» деб ном олган. «Туғилган кун» икки кун катта тўй, ундан олдин майда «тўйча»ларга бўлиниб қарийб бир ҳафта чўзилади. Азалий одатга кўра бундай «туғилган кун»да ош дамланиб, шу куннинг ўзидаёқ бу тараддуд ниҳоясига етган.

Никоҳ тўйларимиз мураккаблашиб, катталашиб бораяпти. Нон синдириш, қизлар базми, дабдабали ЗАГС зиёфати билан боғлиқ ортиқча сарф-харажатлар ҳаддан кўпаймоқда. Яқинда Ургут районидаги 41-ўрта мактабда ўтказилган йиғилишда ота-оналар мана шу ортиқча харажатлар хусусида жиддий баҳс юритиб, тўйларни ихчам ва чиройли ўтказишга келишиб олишди. Бундай йиғинлар бошқа жойларда ҳам қарор топса фойдадан холи бўлмасди.

Тўйда икки ёш аҳду паймон қилиб, ўртоқларини, яқинларини ўз хурсандчилигига шерик бўлиш учун эзгу ниятда таклиф этади. Тўйга тўёна билан келиш — халқимизнинг асл одати. Биров келин-куёвни келажак турмушига ярайдиган бирор буюм билан табрикласа, бошқа биров қўшиқ, рақслари билан кутлайди. Лекин ҳозирги кунда тўёна тариқасида тўғридан-тўғри пул берилмоқда. Тўй эгасининг мансабига, ўзига тегадиган манфаатга қараб узатилган тўёна пора кўринишига эга бўлаяпти. Ўрганган кўнгил ўртанса қўймас дегандай, дастурхонга спиртли ичимликнинг топилгани, «қўлбола»си ҳам тортилмоқда. Кўпчилик тўйни ичкиликсиз тасаввур қила олмаяпти. Авалги тўйлар ўзаро басма-басига айтилган лапарлар, қўшиқ-рақслар, масхарабозлик санъати, кураш ва бошқа анъаналари билан ҳозиргидан қизиқарли ўтган. Ўша пайтда кишилар халқ қўшиқ ва лапарларини кўп билишарди. Ҳозирги ёшларнинг кўпчилиги эса халқ қўшиқларидан бирор байтини ҳам айтолмайди. Нега энди шу томошаларни тиклаш мумкин эмас? Наҳотки ичиб олиб, отарчи «раққоса»нинг бачкана мақомига мастона термулиб ўтиришдан ортиқ лаззат бўлмаса?

Тўйларимизни ихчам, чиройли ўтказиш жойлардаги маҳалла комитетлари, хотин-қизлар кенгашлари, барча раҳбарларга, шунингдек тўйчининг ўзига боғлиқ. Дабдабали тўй қилиб, кейин пушаймон бўлишдан фойда йўқлигини ҳамма тушуниши керак.

Е. ҲАЗРАТҚУЛОВ.

ҚАРИЛИК ГАШТИ

ҲАЖВИЯ

Мана, пенсияга чиқиб гаштини суриб ётибмиз, деган одамнинг тилини шартта кесиб ташласам. Нега дейсизми? Табиб табиб эмас, бошидан ўтган табиб.

Пенсияга чиққанимга бир йилча бўлаяпти. Бир ҳафтача тўйиб ухладим. Дам олдим. Тамом. Кейин бекорчиликдан ўлсам ўлиб бўлдим. Бекорчидан худо безор, деганлар. Эндиликда оилада аранг топган обрўйимдан ҳам ажралдим.

Бундоқ қарасам, уйда ҳамма нарса остин-устун. Хотиним тескари юраётгандек, қизим бели билан юргандек, ўғлим оёғи билан эмас, қўли билан эмаклаб юрибди. Бир ойлик неварам юз йигирмага кирган отасидан айрилган тўқсон ёшли чолга ўхшаб уввос солиб йиғлайди. Гўдак гўдакка ўхшаб йиғласин-да. «Ў болалар, тўғри юрсаларингчи, ахир» десам, ҳаммаси менга қараб ташланишади. «Қандай қилайлик, туғилганимиздан бери юришимиз шу-да. Бундан кейин ҳам шундай юрамиз. Сиз ҳар нарсага аралашмай, пенсия гаштини суриб ўтиришингизни билинг». Аралашманг, дейишганига куяйми. Мен аралашмасам, ким аралашади? У-буга аралашмасам нима деган одам бўлдим? Оғзимни очиб, зерикиб ўтираверамани? Пенсионер бўлса бир баломи? Уни ўргатишга ҳам ҳаққи йўқми? Ҳа, майли, булар-ку одамлар... Ҳайвон, паррандаларни айтмайсизми! Қўйимиз оғзи қолиб, қулоғи билан маъраётганга ўхшайди. Ит думи ўрнига худди локатордек қулоғини ликиллатадими-е. Ҳаммаси мени масхаралаётганга ўхшайди. Хўроз ўрнига товуқ қичқиргани нимаси! Уят-е. Қўшнимизнинг товуғи туғса, хўрозимиз салют бераётгандек бир соат қичқиради. Ҳамдардлик билдириш ҳам шунчалик бўладими. Қарасам, чипор товуқ оғзидан тухум чиқараяпти.

Дарахтларни айтинг, дарахтларни. Одатда шамол турса дарахтлар икки ёнига силкиниб тебрангучи эди. Бир туп олмамиз бор. Шамол эсса, тебраниш ўрнига худди ғулғул товуқ бўйнини чўзгандек осмонга чўзилиб тушади денг. Шу ҳам дарахт бўлди-ю. Ё дарахт ҳам мени масхаралаётганмикин?

Илгари назар солмаган эканман. Пенсияга чиққандан бери қарасам, уйдагиларнинг қилган ишлари мен ўйлаганимнинг акси. Ана, хотиним пақирда ош дамлаб, қозонда чой қайнатаяпти. Ўғлим машинага тескари ўтирди. Ў, рули бу ёқда қолди. И-е, хотиним ўғлимнинг шимини кийиб олипти. Ўғлимнинг белида камар ўрнига онасининг улама сочи-ю. Қизим ручкани тескари ушлаб ёзаяпти. Неварам эшик қолиб кўчага девордан ошиб чиқиб, ошиб киради. Анови товуқни қаранг, қарасангиз-чи. Боши иккита, оёғи тўрттами? Қайнонам овқатни чиннини тўнтариб орқасига қуяптими? Кучугимиз онаси қолиб сигирни эмаяпти, бузоқ итни. Хўроз чақириш ўрнига тухум қиладиган товуқдек қақалайди-я. Ў, унинг ўчкур беномус!

Шуларнинг барини ўз кўзингиз билан кўриб, қулоғингиз билан эшитиб туриб ғинг дея олмайсиз. Десангиз, жавоби тайёр: «Вой, тек ўтирсангиз-чи майда-чуйдаларга аралашавермай. Бизни жинни-пинни деяпсизми? Ўзимизга яраша ақлимиз бор. Пенсияга чиққанингиздан бери жонимиздан тўйдирдингиз-ку, ахир. Эркак кишининг ишлагани дуруст экан, уйда ўтирдими, хотиннинг шўри шу».

Ақлингдан ўргилдим. Ақлинг бўлса, нега тескари юрасан, қозонни тескари осасан? Буни ичимда айтаман. Тошимда айтай-чи, қозоннинг ўнги билан бошимга солиши ҳеч гапмас.

Дод, пенсиядан дод! Ойлик бермаса ҳам ишлайман. Эрталаб чиқиб кетиб кеч кирсам, уйдаги тескари ишларни кўрмасам бўлгани. Жон ишхонам, айланай ишхонам, қаердасан! Телба-тескари ишларни кўриб, таъна-маломатларни эшитишга тоқатим йўқ.

Пенсия гаштини суриб ётибсиз, деган одамнинг тилини нега кесиб олмоқчи бўлганимга энди тушунгандирсиз?

Алвидо, пенсия, салом, иш!

Тўхташ АШУРОВ.

ГАЗЕТХОН ТАШАККУРИ

РАҲМАТ, ШИФОКОРЛАР!

Ҳозир ёшим олтмишда. 1943 йилнинг охирларида — фашист газандаларга қарши аёвсиз жанглардан бирида оғир яраланиб госпиталда даволанганимни ҳисобга олмаганда ундан кейин бирор марта кўрпа-тўшак қилиб ётмагандим. Урушдан сўнг тинч меҳнат қучоғида бўлдим: қатор йиллар Энгельс номли колхозда пахтачилик ва пиллачилик бригадаларига бошчилик қилганман.

Шу йил апрель ойида ёмон дардга чалиндим: бош миям қон томирларидан бири шикастланиб, қон босимим жуда ошиб кетибди... Иштихон район марказий касалхонаси реанимация бўлимига қандай олиб келишганини билмайман, чунки беҳуш эдим. Дастлабки шошилинч ёрдам кўрсатилгач, Самарқанддаги Ф. Хўжаев номли шифохона врачлари Сайёра Икромова ва Раббано Йўлдошев зудлик билан етиб келишибди. Буларнинг баридан ҳушимга қайтганимдан сўнг хабардор бўлдим.

Дардим чекиниб, руҳим анча тетиклашган бўлса-да, улар бир неча марта келиб, ҳолимдан хабар олиб туришди. Бўлим мудири Абдулла Ҳайитов, врачлар Эркинжон Дўстмуродов, Акром Насимов, ширинсухан ҳамширалар — Зулфия Назарова, Санталат Кенжаева куну тун атрофимда парвона бўлдилар.

Мана ҳозир яна қадрдон хонадонимда, ўн фарзандим, етти келиним, ўттиздан ортиқ неварам қучоғидаман. Анча соғайиб қолдим. Шундай бўлса-да, меҳрибон шифокорлар тез-тез назорат қилиб туришибди.

Мени оғир дарддан халос этган шифокорлардан беҳад миннатдорман.

Усмон ЭШБЕКОВ,
Улуғ Ватан уруши II группа инвалиди, Иштихон районидаги Энгельс номли колхоз аъзоси.

ФОЙДАЛАНИШГА ТОПШИРИЛДИ

Янги йилнинг дастлабки кунларида Андижон областида агросаноат комплекси меҳнаткашлари учун иккита янги шифохона фойдаланишга топширилди.

Жалолқудуқ районининг хушманзара зонасида юз ўринли санаторий-профилакторий жойлашди. Уни Сўфиқишлоқ пахта заводининг коллективи хўжалик усули билан қурди. Шифохона замонавий диагностика ва физиотерапия аппаратлари билан жиҳозланган. Бу ерда Н. А. Семашко номидаги курортология ва физиотерапия илмий тадқиқот институтининг мутахассислари юқори баҳолаган шифобахш булоқ суви ҳам кенг қўлланилади. Шифохонада фақат пахта заводи ишчиларигина эмас, область агросаноат комплексининг бошқа бир қатор корхоналари ва хўжаликларининг меҳнаткашлари ҳам даволанишади.

Андижон пахтачилик институтининг санаторий-профилакторийси ҳам келувчиларга эшик очди. Бу ерда студентлар ва шу олий ўқув юрти ўқитувчилари билан бирга Фарғона водийсидан келиб малака ошириш факультетида шуғулланаётган қишлоқ хўжалик мутахассислари ҳам ўз саломатликларини тиклаб олишлари мумкин.

ТЕАТР УЛАРНИНГ МУҲАББАТИ

Чирчиқ шаҳрида ўзбек ҳаваскорлик музика театри ташкил этилди. У таниқли композитор С. Юдаковнинг «Ойдин йўл» музикали драмаси билан иш бошлади. Драмада диний ақидаларга қарши бош кўтарган ва ижтимоий ҳаётда фаол қатнашиб ўз ўрнини топган ўзбек аёлининг тақдири ҳақида ҳикоя қилинади.

Театр маҳаллий «Химик» маданият ва техника саройи ҳамда Чирчиқ мактабларида ишлаётган ўқитувчиларнинг ижодий ҳамкорлиги туфайли юзага келди. Саҳна санъатининг ўн беш мухлиси маданий ишлар ташкилотчиларининг маслаҳатлари, уларнинг амалий ёрдамлари туфайли ягона бадиий коллективга бирлашди. Маданий ишлар ташкилотчилари репертуар танлашдан тортиб то декорациялар ва костюмлар тайёрлашгача ёрдам беришди.

Ҳаваскор артистлар К. Яшиннинг «Гулсара» драмасини, А. Қаҳҳорнинг «Аяжонларим» комедиясини репетиция қилишни режалаштирмоқдалар.

СПОРТ АХБОРОТИ

ФУТБОЛ

Олий лигада навбатдаги учрашувлар бўлди. Чемпионат пешқадами — Днепропетровскнинг «Днепр» командаси Тбилиси динамочилари қаршилигини енга олмади — 0:0.

Донецкнинг «Шахтёр» коллективи ўз майдонида «Арарат» (Ереван) командасидан устун келди — 2:0.

«Спартак» (Москва) — «Динамо» (Москва) матчи 1:0 ҳисобида тугади. Спартакчиларга ғалаба келтирган ягона тўпни учрашувнинг 27-минутида Пасулько киритди.

Бошқа матчлар натижаси: «Қайрат» (Олмаота) — «Локомотив» (Москва) — 1:1, «Металлист» (Харьков) — «Жальгирис» (Вильнюс) — 2:1, «Черноморец» (Одесса) — «Нефтчи» (Боку) — 1:0.

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА

Будапештда якунланган халқаро мусобақада қатор юксак натижалар қайд этилди. Эркаклар ўртасида 100 метрга югуришда нигериялик Ч. Имо зафар қучди — 10,29.

Марокашлик С. Луита 800 метрга югуришда марра чизиғига биринчи бўлиб етиб келди. Мамлакатимиз вакили А. Судник тўртинчи бўлди.

АҚШлик М. Конли уч ҳатлаб сакрашда ғолиб чиқиб, ҳурмат шоҳсупасининг юқори поғонасига кўтарилди. Н. Мусиенко иккинчи натижани кўрсатди. Ядро улоқтиришда Р. Махура (Чехословакия) ўзини кўрсатди. С. Гаврюшкин (СССР) иккинчи бўлди.

* * *

Киевда мамлакат чемпионати ниҳоясига етди. Чебоксарлик Е. Николаева 10 километрга спортча юришда жаҳон рекордини ўрнатди. Ангренлик Р. Ивойлова мазкур масофада халқаро классдаги спорт мастери нормативини бажарди. Гулистонлик И. Лямина 1.500 метр масофада ана шундай муваффақиятга эришди.

ШАХМАТ

Шяуляйда «Меҳнат резервлари» марказий советининг биринчилиги (ёшлар) ўртасида) бўлиб ўтди. Унда айниқса бухоролик Н. Умарова ажойиб натижага эришди. Нилуфар етти учрашувда ғалаба қозонди.

Тошкентлик Алена Бондаренко ҳам терма командамизга тўрт очко келтирди. Натижада республикамиз терма командаси қизлари умумҳисобда биринчи ўринни эгаллашди.

Редактор
А. Ғ. МУХТОРОВ.

ТЕЛЕВИЗОР ХИЗМАТДА

17 АВГУСТ, ЧОРШАНБА.

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 «Болаларга ҳайвонлар ҳақида». Ленинграддан кўрсатилади.
9.35 «Опа-сингиллар». Телевизион бадиий фильм («Мосфильм»).
10.20 Чувашия телевидениеси ва радиоси хорининг концерти. Чебоксардан кўрсатилади.
10.45 Янгиликлар.
10.55 «Мўъжизасиз мўъжизалар».
* * *
15.55 Янгиликлар.
16.05 «Қайта қуриш прожектори».
16.15 Болалар учун бадиий фильм.
17.25 Фалсафий суҳбатлар. Тафаккур олами.
18.25 «... 16 ёшгача ва ундан катталар».
19.10 «Дунё воқеалари».
19.30 Халқаро фольклор фестивалининг ёпилиши. Давлат Марказий концерт залидан кўрсатилади.
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 «Актуал объектив». «Халқ душмани деб эълон қилинган». Гражданлар урушининг қаҳрамони И. С. Кутяков ҳақида ҳужжатли фильм премьераси (Куйбишев кинохроника студияси).
23.05 «Дунё воқеалари».
23.15 «Морис Бежар хореографияси». Фильм-концерт премьераси.

● МТ II

14.40 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Оловли йўллар». 15-серия.
15.55 «Эркин, янги оилада». Бутуниттифоқ Шевченко байрами. Харьковдан кўрсатилади.
16.35 «Қишлоқ янгиликлари».
* * *
18.35 Янгиликлар.
18.45 «Ватан меҳри». Л. Кондирев шеърларига ёзилган қўшиқлар.
19.05 Ҳужжатли фильмлар экрани. «Қапитан Лепкенинг ғаройиб саргузаштлари». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Экран»).
19.50 П. И. Чайковский номли халқаро конкурс лауреатлари. А. Гаврилов.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». «Биз имзо чекмаганлар...». Мавзуга қайтиш. Турар-жой қурилишида қўшиб ёзишлар ҳақида (Ярославль шаҳри).
21.15 «Агар соғлом бўлай десанг». Туризм. 3-кўрсатув.
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 «Қора холли лайлак». Бадиий фильм (А. Довженко номли киностудия).
23.50 Янгиликлар.

● ЎзТВ

15.05 «Нижегород созандалари». Болалар учун фильм-концерт.
15.35 «Беш кун ва бир кеча». «Беҳаловат кишилар». Ҳужжатли фильмлар программаси.
16.30 «Биз буни ўтмаганмиз». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
18.05 Кўрсатувлар программаси.
18.10 Болалар учун фильмлар: «Тўс-тўполон», «Чеварлар».
18.45 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
19.30 Алиевлар қрим татар оилавий ансамблининг концерти.
20.00 «Ахборот» (рус.).
20.15 «Нима экcак...». Ҳужжатли фильм (Доннинг исроф бўлиши ҳақида).
20.30 «Ахборот».
20.50 «Созимиз — овозимиз». Концерт.
21.15 «Долзарб интервью».
21.30 Москва. «Время».
22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
22.15 Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси белгилаб берган йўлдан. «Катта ҳуқуқлар ва вазифалар». Кўрсатувда конференция делегатлари иштирок этадилар.
23.45 Кўрсатувлар программаси.

●

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.35 «Майин табассум билан». Цирк программаси.
20.15 «Шаҳар юмушлари ва муаммолари». Тошкент шаҳридаги уй-музейлар.

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
22.15 «Қирол Стахнинг ёввойи ови». Бадиий фильм. 2-серия.

Р — 14080 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. 2071. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12